

trimestriel
2ème trimestre
2013

LA INFORMILO

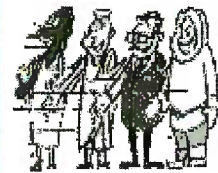
N° 162
30 juin
2013

l'espéranto
la langue de l'amitié
sans frontières

espéranto
France-Est

esperanto
la lingvo de l'amikeco
sen landlimoj

ESPERANTO France-EST

association culturelle
pour la promotion
de la langue
internationale

ESPERANTO

regroupant

les départements

Bas-Rhin (67)

Haut-Rhin (68)

Meurthe-et-Moselle (54)

Meuse (55)

Moselle (57)

Vosges (88)

Maison des Jeunes
et de la Culture

"Philippe Desforges"

27, rue de la République

FR - 54000 NANCY

ABONNEMENT / ABONO

annuel / jara

15 €

eksterlando

18 €

Le Congrès Mondial d'Espéranto 2015 à LILLE !

Boulogne-sur-Mer 1905

L' Association Universelle
d'Espéranto (UEA), a en effet
choisi la métropole de France-
Nord pour y tenir ses assises
2015.

Après Reykjavik cette année
et Buenos-Aires en 2014, Lille se prépare déjà à accueillir la grande manifestation mondiale annuelle, qui se déroulera 110 années après le 1er Congrès Historique de la Langue Internationale à Boulogne-sur-Mer, et la première prestation grand public du Docteur Zamenhof, initiateur de la langue, devant 688 espérantophones enthousiastes !

Les 3739 personnes inscrites au 10ème Congrès à Paris, en 1914 ne purent malheureusement pas assister à l'évènement.

La France prit le relais pour le 24ème Congrès, à Paris en 1932, puis pour le 35ème, à nouveau dans la capitale, en 1950. Après Marseille en 1957, impossible de ne pas mentionner le 83ème rassemblement de Montpellier en 1998 avec une liste de 3133 participants !

C'est au "Grand Palais" de la cité lilloise que se dérouleront les principales séquences de cet évènement culturel majeur, L'équipe organisatrice est déjà au travail pour assurer le plein succès de ce 6ème Congrès en France !

Espéranto France-Est		Orient-Franca Esperanto-Asocio.
La Informilo	Bulletin bilingue d'information sur la langue internationale ESPERANTO	Dulingva inform-bulteno pri la internacia lingvo ESPERANTO
Rédaction: Redaktoro:	Pol DENIS, 5, Chemin de Blamecourt, 55000 BAR LE DUC	
	poŝ-tel. 06 98 09 62 81	pol.denis@orange.fr
Les articles à insérer doivent parvenir impérativement à la rédaction dans les délais suivants:	Article manuscrit Texte envoyé par courriel Document avec mise en page	un mois 3 semaines 2 semaines avant la fin de chaque trimestre
Les articles signés nommément par leurs auteurs expriment la seule opinion de ces derniers.		

Komitato de la Asocio		Comité de l'Association	
Funkcio	Adreso	telefono	Ret-adreso
Prezidanto + PKK <i>Président + Cours par correspondance</i>	S-ro Edmond LUDWIG 26, route de la Schlucht 68140 STOSSWIHR	03.89.77.52.56	esperanto.eludwig@orange.fr
Sekretario <i>Secrétaire</i>	S-ro Robert KUENY 30, rue des Champs 68690 GEISHOUSE	03.89.82.37.62	kueny.robert@neuf.fr
Vic-sekretario <i>Vic-secrétaire</i>	S-ro Jacques HERLÉ 1, chemin du Berger 57380 MAINVILLERS	03.87.01.00.39	jacques.herle@laposte.net
Kasisto <i>Trésorier</i>	S-ro André GROSSMANN 5, rue des Pyrénées 68390 BALDERSHEIM	03.89.45.62.89	andreo.ag08@free.fr
Libroservo <i>Service Librairie</i>	S-ro Jean-Luc THIBIAS 37, rue Pierre et Marie Curie 54500 VANDOEUVRE	03.83.53.57.54	thibias.jean-luc@wanadoo.fr libroservo.efe@wanadoo.fr
Redaktoro <i>Rédacteur</i>	S-ro Pol DENIS 5, Chemin de Blamecourt 55000 BAR LE DUC	06.98.09.62.81	pol.denis@orange.fr
Aliaj komitatanoj <i>Asseseurs</i>	S-ino Liliane BERSWEILER	03.83.47.41.36	liliber54@yahoo.fr
	S-ino Micheline COLNOT	03.83.27.95.55	michelinecolnot@orange.fr
	S-ro Frédéric PORRETTI	03.69.77.07.24 06.15.70.15.73	fredporretti@gmail.com
	S-ro Roger DEGRELLE	03.82.21.92.40	roger.degrelle@wanadoo.fr
	S-ino Simone KIRY	03.89.57.68.10	simone.kiry@gmail.com
	S-ino Ginette MARTIN	03.29.24.68.46	gimavo@wanadoo.fr
	S-ino Mireille ANTONI-TURCK	06 34 33 68 93	mirantur2@yahoo.fr
	S-ro Bertrand WICK	03.89.69.86.42	bertrand.wick@orange.fr
S-ino Gisèle BERTAPELLE	03.83.56.17.37 06.80.68.94.78	bertapelle.gisele@wanadoo.fr	

Abono al La Informilo →	Francio: 15 eŭroj Eksterlando: 18 eŭroj	← Abonnement à La Informilo
Pagoj per ĉeko je la nomo de →	Esperanto France-Est	← Paiement par chèque au nom de
Pagoj per ĝiro al jena konto →	CCP 1997 72 W NANCY	← Paiement par virement au compte
Bank- aŭ poŝt-ĉekoj sendataj al la Kasisto Adres-ŝanĝo: Informu al →	S-ro André GROSSMANN 5, rue des Pyrénées 68390 BALDERSHEIM	Chèque bancaire ou postal ou changement d'adresse à envoyer au trésorier

<p style="text-align: center;">SOMMAIRE</p> <table border="0"> <tr><td>1 Lille 2015</td><td>15 Artigues</td></tr> <tr><td>2 ours</td><td>16 Artigues</td></tr> <tr><td>3 éditorial</td><td>17 matériel expo</td></tr> <tr><td>4 Stage Speyer (1)</td><td>18 printemps</td></tr> <tr><td>5 Stage Speyer (2)</td><td>19 kaléidoscope</td></tr> <tr><td>6 OSIEK / Grésillon</td><td>20 Trevor Steele</td></tr> <tr><td>7 AG Metz (1)</td><td>21 Van Gogh</td></tr> <tr><td>8 AG Metz (2)</td><td>22 biblioth. Vienne</td></tr> <tr><td>9 UEA - communiqué</td><td>23 vision artistique</td></tr> <tr><td>10 DNA</td><td>24 libroservo (1)</td></tr> <tr><td>11 Serres</td><td>25 libroservo (2)</td></tr> <tr><td>12 Carlo Bourlet (1)</td><td>26 anecdotes</td></tr> <tr><td>13 Carlo Bourlet (2)</td><td>27 page énigmes</td></tr> <tr><td>14 Carlo Bourlet (3)</td><td>28 photothèque</td></tr> </table>	1 Lille 2015	15 Artigues	2 ours	16 Artigues	3 éditorial	17 matériel expo	4 Stage Speyer (1)	18 printemps	5 Stage Speyer (2)	19 kaléidoscope	6 OSIEK / Grésillon	20 Trevor Steele	7 AG Metz (1)	21 Van Gogh	8 AG Metz (2)	22 biblioth. Vienne	9 UEA - communiqué	23 vision artistique	10 DNA	24 libroservo (1)	11 Serres	25 libroservo (2)	12 Carlo Bourlet (1)	26 anecdotes	13 Carlo Bourlet (2)	27 page énigmes	14 Carlo Bourlet (3)	28 photothèque	<p>ISSN 0291 6037 trimestriel N° CPPAP : 0409 G 83517 bulletin d'information bilingue sur l'espéranto édité par l'association culturelle Esperanto France-Est MJC PhiJippe Desforges – 27 rue de la République 54000 NANCY Directeur de la publication : Edmond LUDWIG Rédacteur : Pol DENIS Dépôt légal : 30 juin 2013 <i>Imprimé par l'imprimerie de l'encre</i> 55000 Hargeville-sur-Chée</p>
1 Lille 2015	15 Artigues																												
2 ours	16 Artigues																												
3 éditorial	17 matériel expo																												
4 Stage Speyer (1)	18 printemps																												
5 Stage Speyer (2)	19 kaléidoscope																												
6 OSIEK / Grésillon	20 Trevor Steele																												
7 AG Metz (1)	21 Van Gogh																												
8 AG Metz (2)	22 biblioth. Vienne																												
9 UEA - communiqué	23 vision artistique																												
10 DNA	24 libroservo (1)																												
11 Serres	25 libroservo (2)																												
12 Carlo Bourlet (1)	26 anecdotes																												
13 Carlo Bourlet (2)	27 page énigmes																												
14 Carlo Bourlet (3)	28 photothèque																												

Estimataj gesamideanoj !

Ke 32 membroj de EFE akceptis partopreni en nia lasta ĝenerala membrokunveno en Metz -aŭ fizi- ke aŭ delege- kuraĝigis la estraron. Ke nia sekretario ankaŭ ĉi-jare sin sentas devigata mallongigi la senditajn raportojn de la lokaj grupoj, montras, ke multo okazas sur la tereno, kio ankaŭ kuraĝigas ĉiujn.

Aparte ĝojigas nin la iniciato de Gisèle BERTAPELLE kaj la grupo de Nancy krei ekspozici-panelojn, kiuj ebligas nin, mallongigi la vojaĝojn por pruntepreni la panelojn. Tiu nova ekspozicio servu por la lorenanoj, nia jam akirita ekspozicio de UFE utilu en Elzaso. Tio ne signifas, ke kaze de neuzo ĉe unu flanko de la Vogezoj, ĝi ne migru portempe al la alia flanko. Ĉiujn bezonatajn priajn informojn vi tro-

vos en tiu LA INFORMILO.

Certe vi jam legis, ke en la jaro 2015 la UK okazos en Francio, en Lille. Ni do povos esperi, ke la evento ankaŭ trovos lokon en la nacia gazetaro. Tiu evento estu okazo por dinamiki ankoraŭ pli ! Mi kalkulas je vi !

Edmond LUDWIG

*Pour vous initier à la seule
vraie langue internationale...*

*Pour vous perfectionner
ou éprouver le plaisir rare de converser
en espéranto !...*

*Pour profiter
de nos stages, de nos rencontres,
de nos congrès, de nos voyages*

la solution:

Un cours personnalisé
chez soi !

- *** un matériel adapté
- *** une technique éprouvée
- *** un réseau d'animateurs performants
- *** un savoir immédiatement opérationnel

« *Saluton Karin'*
- Sauton Petro !
jen surprizo !...

espéranto
France-Est ...
Un

Deux maîtres-mots de notre cours
par correspondance: *rapidité, efficacité !*

*Une diffusion
sur toute la région
et au-delà !*

Edmond LUDWIG
26, route de la Schlucht
68140 STOSSWHIR
Tél: **03 89 77 52 56**

Nous mettons à votre disposition le site internet de notre association *Espéranto France-Est*
<http://esperanto.alsacelorraine.perso.neuf.fr>

également accessible par

<http://esperanto.france.est.free.fr>

Vous serez informé non seulement sur l'histoire et sur la vie actuelle de notre association, mais encore sur les activités des groupes locaux, sur les initiatives des espérantophones isolés ...

et sur l'Espéranto en général ! Egalement à votre disposition la liste actualisée de notre « libro-servo » !

Plusieurs liens vous permettront de découvrir d'autres sites originaux en France et dans le monde.

Notre rubrique "albums photos", complétée en permanence, vous offrira un panorama original des événements régionaux et ... extérieurs !

une visite s'impose !

35a BAVELO-Seminario	74a regiona staĝo de <i>France-Est</i>
Junulargastejo de Speyer Kurpfalz-Jugendherberge Geibstrasse 5 DE-67346 Speyer Tel: +49.6232/61597 Fakso: +49.6232/61596	Okazos en Speyer en Germanio de 18a ĝis 20a de oktobro 2013

Speyer (latine Spira) jam en la romia epoko estis tre grava urbo, sed sian kulminon ĝi spertis en la mezepoko. La plej okulfrapa daŭraĵo el tiu tempo estas la imperiestra katedralo, ĝi estas la plej granda romanika preĝejo de la mondo, de 1981 agnoskita monda heredaĵo.

• Krome Speyer havas multajn aliajn vidindaĵojn, kaj dum via vizito vi havos ŝancon vidi unu aŭ alian. **Ni aparte rekomendas jenajn:**

- Historia muzeo • Teknika muzeo (kun vaste videbla ŝvebanta "Jumbo Jet" kaj kosmopramo Buran)
- Sea Life (belega prezentado de submara mondo kun interesaj marbestoj) muzeo Ŝpira (en mezepoko Speyer havis tre gravan grandan judan komunumon)
- Purmann-domo (pri lernanto kaj amiko de pentristo Matisse)
- Feuerbach-domo (pri pentristo Anselm Feuerbach)
- Arkeologia montrofenestro (observi arkeologojn dum laboro)
- Elvedriĉe-muzeo (pri petolemaj fablitaj bestoj, kiuj aperas post troa drinkado)

Teknika Muzeo: *Boeing 747, kutime nomata „Jumbo Jet“, ŝvebas super la granda halo. Ĝi estas publike alirebla. Krome videblas la rusa kosmopramo "Buran" kaj aliaj veturiloj ĉiuspecaj.*

A 1 **komencantoj** - (Frank Vogler)

Unua renkontiĝo kun la internacia lingvo por komencantoj (germanparolantaj). Bazaj trajtoj de la gramatiko, unuaj frazoj. - Kie kaj kiel apliki Esperanton? Pasporta Servo kaj aliaj proponoj.

A 2 **komencintoj** - (Johannes Mueller)

Por komencintoj, kiuj jam iomete lernis. Simplaj dialogoj kaj ekzercoj.

P **Paroliga kurso** (Edmilson Lima Serejo)

Rekomendinda por ĉiuj, kiuj jam eklernis Esperanton kaj bezonas trejnadon kaj instigon al aktiva parolado pri interesaj temoj.

B **Bukeda kurso**

Bukedo de temoj por parolantoj. Antaŭvidataj estas interalie jenaj • Alois Eder – *Tatoeba, la japana frazaro multlingva* • Julia Noe – *Pakstacio. Kiel nova servo de la poŝto fariĝas objekto de deziro. Krimrakonto en kvar scenoj* • Jean-Luc Thibias – *Novaj libroj* • Horst Vogt – *Kiel studi Esperanton en Poznań* • Ramon Perera – *Katalunio, ĉu baldaŭ nova sendependa ŝtato en Eŭropo?*

Alveno trajne:

Speyer estas trajnstacio de la linio Ludwigshafen-Karlsruhe. De la stacidomo navada buso veturas rekte al la haltejo Jugendherberge.

Alveno aŭte:

Speyer situas ĉe Rejno kaj Federacia strato B9. Enirante la urbon sekvu la indikojn *Dom/Museum* poste *Technik-Museum* kaj *Jugendherberge*.

Provizora Programo de la BAVELO-Seminario 2013

Programo

vendredo, 18-a de oktobro 2013

15:00 alveno por frualvenantoj
 15:30-17:30 ???????
 17:00-18:00 alveno
 18:30-19:30 bonvenigo, vespermanĝo
 19:30-20:30 kursoj parto 1
 20:45 bunta vespero (instiganto
 Jochen Wagner)
 - interkonatiĝo
 - muziko
 danach vespera trinkejo

sabato, 19-a de oktobro

07:45 – 08:30 matenmanĝo
 09:00 – 10:15 kursoj parto 2
 10:30 – 11:45 kursoj parto 3
 12:00 – 13:00 tagmanĝo
 13:30 – esperantlingva laŭdo en Afra-
 kapelo en la katedralo kun
 Albrecht Kronenberger; tempo
 por gvidado tra la katedralo

16:00 – 17:30 boatekskurso al
 Altrhein (mortinta brako de Rejno)
paralele: vidindaĵoj de la
 urbocentro: juda banejo, Altpörtel
 18:00 - 19:00 vespermanĝo
 19:00 - 20:30 kursoj parto 4
 poste vespera trinkejo

dimanĉo, 20-a de oktobro

07:45 - 08:30 matenmanĝo
 08-a - 9-a (?) esperantlingva diservo
 en la junulargastejo kun
 Albrecht Kronenberger
 08:30 – 09:30 forlasi la ĉambrojn
 09:30 – 10:30 kursoj parto 5
 10:30 – 11:30 kursoj parto 6
 12:00 – 13:00 tagmanĝo
 de 13:00 adiaŭo
 13:30 posta ekskurso al
 muzeo de
 via elekto

Aliĝilon bonvolu sendi al:
 S-ino Inge SIMON,
 Brünner Str. 20
 DE-73431AALEN
 Tel. 00.49-7361/ 360 615,
 Inge.Simon@esperanto.de

La kotizo rajtigas al elektita
 kurso. Ĝi ne repageblas.
 La aliĝo validas post alveno de
 mono:
 Pagebla per ĝiro al
 CCP Esperanto France-Est
 1997 72 W Nancy
 per franca ĉeko al
 Esperanto France-Est
 sendata al
 André GROSSMANN
 5, rue des Pyrénées
 68390 BALDERSHEIM
 ret-adreso: andreo.ag08@free.fr

Eblas aliĝi elektronike ĉe la retejo
<http://esperanto-bw.de/seminario-eo> :

Nia seminariejo:

Kurpfalz-Jugendherberge

Geibstraße 5
 67346 Speyer

Telefono: 06232/61597

Telefakso: 06232/61596

Kostoj:

Aliĝo plenkreskulo: 30 €

junulo (13 - 27 J.): 10 €

familio (gepatroj kun ĉiuj infanoj kune): 30 €

Du tranoktadoj kaj ĉiuj manĝoj

en kvarlita ĉambro 75,00 €

en du-lita ĉambro 85,00 €

Ekskursoj:

SeaLife – 15 €

* nur ĉe antaŭmendo ĝis 30.9. – 7,50 €

Teknika Muzeo – 14 €

Historia Muzeo de Palatinato – 7 €

Boat-ekskurso: 9,50 €

Aliĝilo al la Bavelo/EFE-seminario en Speyer

S-ro S-ino	Familia nomo	Persona nomo
1		
2		
3		
4		
Adreso		
Telefono:		
Ret-adreso:		
Mi pagas la sumon..... al Esperanto France-Est		

Mi / ni partoprenos la kurson kaj programon

A1 komencanto 1   A2 komencanto 2

P Paroliga kurso   B Bukeda kurso

Mi / ni volas partopreni la programon por
frualvenantoj: Jes Ne

Mi / ni volas tranokti en la junulargastejo:

en kvarlita ĉambro

en dulita ĉambro

Manĝoj:

Mi / ni volas manĝi vegetare

Alergio kontraŭ   Sen manĝo

Nombro da manĝoj	vendrede	sabate	dimanĉe
matenmanĝo			
tagmanĝo			
vespermanĝo			

Ni kunkantu !

freŝa rekordo

3000 kantoj en la "Libera Esperanto-Kantaro" !

Kiel rezulto de multjara agado, en la *vikia kantaro* troveblas jam tekstoj de 3000 Esperanto-kantoj !

Iniciatinto, ĉefa laboranto kaj multjara motoro de la projekto estas *Aleksej (Ljoŝa) Kuznecov*, ka2pink@gmail.com, el Rusio.

Gratulojn kaj sincerajn dankojn al li ! Adreso: <http://kantaro.ikso.net/>

NB - el la redaktejo : Oportunas aktualigi la nombron ! Fakte temas iomete pli ol pri 3000 kantoj en Esperantio. Ne estis recenzita la kant-libreto eldonita (antaŭ kelkaj jardekoj !) de la GEM (*Groupe Espéranto-Meuse*). Kompilis, tradukis, ilustris siatempe la redaktoro de "La Informilo" !

Ĉiuj kantendaĵoj estis entuziasme deklamitaj okaze de la klub-kunvenoj !
Koverto maldekstre.

Ĉu vi devas rezigni pri partopreno en la UK en Rejkjaviko ?...

aliĝu ... jen ankaŭ 2 surlokaj allogaj kultur- eventoj somere ! ... *rapide* !

Informoj, aliĝoj:

Eric Laubacher, 1 rue Bougainville

FR-78180 MONTIGNY-le-BRETONNEUX

tel: + 33 1 30 96 67 91

retadreso: kasisto@osiek.org

Loka adreso:

Jâk Le Puil, Les Cocherats,

FR-18210 THAUMIERS

tel: + 33 2 48 61 81

Retadreso: lkk@free.fr

Dumkonferenca programo

Matene: tema programo, statuta programo, libroservo, kursoj por komencantoj.

Posttagmeze kaj vespere:

- Vestiĝoj de la fortreso de *Montrond* • La ora piramido • La vestiĝoj de romia teatro (en *Drevant*, je 3 kilometroj) • La cistercia abatejo de *Noirlac* (je 5 kilometroj) • La arbaro de *Tronçais* (je 15 kilometroj) • La katedralo de *Bourges*, de la 14a jarcento, agnoskita de UNESKO (je 50 kilometroj)
- La kastelo de *Ainay-le Vieil*, tute rinda fuorto de la mezepoko.

Kulturdomo de Esperanto - Kastelo Greziljono julio kaj aŭgusto

5 Esperanto-staĝoj gvidataj de francaj kaj alilandaj profesoroj
(Germanio, Hispanio, Litovio, Pollando, Rumanio, Usono)

E-o kursoj je 3 niveloj (inklude kurso por komencantoj !)

tel: **02 41 89 10 34**

ret-adreso: kastelo@gresillon.org

Por ricevi tre ampleksan programon ...

... vizitinda retejo: <http://gresillon.org>

Alloge riĉigos la programon
kantoj, dancoj, pentro – kaj
desegnoarto, teatro, librobindado,
piedmasaĝo, go-ludo,
konferencoj... kaj ekskursoj !

**Ĝenerala MembroKunveno de Esperanto France-Est
la 7an de aprilo 2013 en la restoracio "Le Dauphiné" 57 METZ**

Raporto far la sekretario Robert Kueny.

La ĉeestantoj: André Grossmann, Liliane Bersweiler, Edmond Ludwig, Robert Kueny, François-Xavier Gilbert, Liliane Gilbert, Gisèle Bertapelle, Micheline Colnot, Jacques Herlé, Simone Kiry, Mireille Antoni-Turck, Pol Denis, Jean-Luc Thibias, Lydia Bloch, Alain Collignon. Entute: 15 personoj.

La raitigiloj: Entute: 18. 5 al E. Ludwig, 5 al A. Grossmann, 5 al R. Kueny, 3 al P. Denis.

La raporto: Malfermo je la 10a10 de la prezidanto E. Ludwig. Salutvortoj. Dankoj al S-ino M. Colnot por la elekto de la loko, en biologia restoracio. Kelkajn vortojn por rememorigo pri la bona organizado de la printempa SemajnFina Renkontiĝo en 55 Benoîte-Vaux (2013).

La tagordo:

1) Agadraporto: Legado de la agadraporto far la prezidanto E. Ludwig. La teksto jam aperigita en "La Informilo". Unuanime adoptita de la asembleo.

2) Financa raporto de EFE: Legado far la kasisto A. Grossmann. Komentoj pri "favoraj" prezoj. Komentoj pri la mono de la rubriko: "Subteno al kulturo" Sumo por pago de prelegantoj, kantistoj. Financaj raportoj kun buĝeto jam senditaj al ĉiuj pagintaj membroj de EFE.

3) Financa raporto de la "Libroservo": Legado far la responsulo J-L. Thibias. Ankaŭ tiun raporton ricevis ĉiuj membroj de EFE. Rimarko: la iamaj pruntedonitaj libroj de la "Libroservo" al la asocio de Strasburgo estas pagitaj. Demando pri la stoko de la "malnovaj libroj" (libroj jam de longe ne venditaj): ofte iras al la afrika movado. Sed malmulte da

"nevendeblaj" libroj. Eble tiuj libroj povos akiri antikvaĵ-valoron! La du lastaj raportoj estas kune unuanime adoptitaj.

4) Raporto de la grupoj: Jen la "vivanta agado" de nia federacio. Raporto sendita al ĉiuj pagintaj membroj de EFE. Legado far E. Ludwig por komenti aperigon de "aliaj, novaj" agaderoj. Mencio: nova prezidantino de la grupo de 55 Meuse (GEM): Catherine Kremer, kiu ankaŭ gvidas kursojn en lernejo.

5) La inform-gazeto "La Informilo": La favora financa situacio tre verŝajne ebligas daŭre eldoni nian bultenon en koloro. Nur unu numero de 2012 aperis kolore. Ni ofte ricevas gratulojn de la eksterlandaj legantoj pro la "valoro" de la bulteno.

6) Rilatoj kun Esperanto-France: Kutime dum la Ĝenerala MembroKunveno de la nacia asocio ĉeestas delegito de la federacio. Neniu volontulo sin prezentas de la federacio France-Est. Se eventuale iu prezentas sin, EFE povos helpi finance. Momente estas buĝeti 80 eŭroj por delegitaj kostoj.

7) Renovigo de la komitato: Ĉi-jare 5 komitatanoj estas reelekteblaj. Temas pri Pol Denis, Jean-Luc Thibias, Simone Kiry, Bertrand Wick kaj Alain Collignon. La kvar unuaj sin prezentas, Alain Collignon rezignas. Gisèle Bertapelle akceptas kandidatiĝi. La kvin novaj kandidatoj estas unuanime elektitaj. Ni ree havas 15 komitatanojn.

8) La kas-kontrolantoj: Alain Collignon estos la kaskontrolanto por la Libroserva kaso kaj Jacques Pineda tiu por la EFE-kaso. Ambaŭ estas unuanime elektitaj.

9) Renovigo de la Estraro:

Prezidanto:	Edmond Ludwig.
Vic-prezidanto:	Pol Denis.
Kasisto:	André Grossmann.
Vic-kasisto:	Jean-Luc Thibias.
Sekretario:	Robert Kueny.

10) Rajto de subskribado

(por bankkontoj kaj rekomenditaj leteroj): La prezidanto E. Ludwig, la kasisto André Grossmann, la responsulo de la Libroservo J-L. Thibias. Unuanime adoptita.

Oficialaj dokumentoj sendotaj al la banko "La Banque Postale".

12a00. Fino de la matena parto. Komuna tagmanĝo. Rekomenciĝo je la 14a30.

1) Komentoj pri la organizado de la lasta printempa "SFR": La defcito de la staĝo en Benoîte Vaux estos repagita dank'al la buĝetita sumo "Subteno al Kulturo" Ĉirkaŭ 240 eŭroj. Konsento de la asembleo.

2) Reklamado pri niaj "staĝoj" aŭ tiel nomitaj "SFR" (SemajnFina Renkontiĝo). Kutime ne pli ol 50 partoprenantoj. Ne plu venas komencantoj. Informado pri niaj staĝoj estas faritaj pere de La Informilo, per niaj dissendolistoj, per niaj retejoj, kaj per sendo al centoj da ret-adresoj.

3) Instruado de Esperanto: Neniu kandidato al la PKK (PerKoresponda Kurso). Neevitebla konstato: la homoj eklernas per la reto. La homoj renkontiĝos poste. La PKK-servo estas forprenita. Tamen eblas ankoraŭ sendi anoncojn al gazetoj Tamen mencio ke unu el la plej bonaj solvoj por eklernado estas la parolata kurso.

- 1) **Projektoj de la grupoj:** Krom la "tradiciaj grupoj", Gisèle Bertapelle, de la grupo de Nancy, preparas novajn afiŝojn por reklam-ekspozicioj de EFE. Antaŭvidita kosto 180 eŭroj. Post konsento de la komitato, la kasisto planas buĝeti 100 eŭrojn en tiu rubriko.
- 2) **Ĉu projekto** de organizo de SAT-kongreso en la Vogezoj?
- 3) **Prezento de la projektoj de EFE:** Aŭtuna staĝo 2013 en DE-Speyer, kunlaborado kun BAVELO. Printempa SFR 2014 en Storckensohn (vilaĝeto de vogeza valo de 68-Thann) organizita de Mulhous-Espéranto. Turismado en Rumanio en aŭgusto 2013 organizata de L. Bloch kaj C. Kremer
- 4) **Angulo de la prezidanto:** Li deziras sciigi al ni kelkajn komentojn pri la "evoluo" de la partoprenantoj de la Esperanto-movado. La teksto, kiun li legis ja aperas en "La Informilo" n°161 (1a trimestro 2013). "La mondo, kaj ties enloĝantoj, ŝanĝiĝas".
Pripensado: "Kiu emus lanĉi projekton precizan helpe de subvencioj?"
Dankojn ankoraŭ por la veno de la partoprenantoj kaj al Micheline Colnot por la propono de taŭga loko por kunveni ... kaj bone manĝi.

Fino de la kunveno je la 15a30.
Protokolis Robert Kueny.

"majo de Eŭropo" en Nancio

La 2, 3 kaj 4 ajn de majo 2013, kiel ĉiu jare, kadre de "Majo de Eŭropo, ni partoprenis en "Eŭropa Vilaĝo", en la komerca centro St Sebastiano en Nancio.
En nia budo, ni prezentis la novajn panelojn, kaj ni renkontis sufiĉe multe da vizitantoj, kiujn ni informis pri diversaj aspektoj de Esperanto. Kun tiuj, kiuj jam ekkonis la lingvon, ni diskutis pri ĝia evoluo kaj ĝia nova impeto dank'al interreto kaj al la sociaj retoj. Flugfolioeto estas disdonita al la plej interesantoj.
Dankon al Mireille, Jean-Claude kaj Edmond, kiuj helpis nin por la deĵorado.

Les 2, 3 et 4 mai 2013, comme chaque année, dans le cadre du "Mai de l'Europe", nous avons participé au "Village Européen", au centre commercial St Sébastien à Nancy.

Sur notre stand, nous avons présenté les nouveaux panneaux et nous rencontré d'assez nombreux visiteurs que nous avons informés sur différents aspects de l'Espéranto. Avec ceux qui connaissaient la langue, nous avons discuté sur son évolution et son nouvel essor grâce à l'internet et aux réseaux sociaux. Un petit dépliant était distribué aux plus intéressés.

Merci à Mireille, Jean-Claude et à Edmond qui sont venus nous apporter leur aide.

mini-sondage

L'anglo-américain joue actuellement le rôle de *lingua franca* dans notre monde globalisé, et personne parmi vous n'oserait déconseiller à ses enfants d'apprendre l'anglais ! N'est-ce pas ?

Mais les espérantistes estiment bien sûr que l'espéranto serait la solution équitable pour la communication internationale et ils œuvrent pour la victoire finale !!!

Qu'en pensent nos lecteurs ? Faut-il se battre contre l'impérialisme de l'anglo-américain, ou se contenter de montrer, par la pratique de la Langue Internationale, qu'une autre solution est possible ? Les espérantistes eux-mêmes sont divisés sur la question.

Le débat est ouvert, en français, pour permettre à vos amis qui ne pratiquent pas -ou pas encore - l'espéranto, de prendre part à la discussion.

Edmond LUDWIG

LILLE - UK 2015 LILLE - UK 2015 LILLE - UK 2015 LILLE - UK 2015 LILLE - UK 2015 LILLE - UK 2015 LILLE - UK 2015

Por niaj abonantoj, kiuj ne scipovas la francan lingvon -vidu frontpaĝon- ni taksas oportune aldoni la ĉi-suban komunikon el UEA

La nordfranca urbo Lille (Lille) gastigos la **100-an Universalan Kongreson de Esperanto en 2015**. La Estraro de UEA decidis pri la loko de la jubilea UK en la lasta tago de sia kunveno, kiu okazis de la 22-a ĝis la 24-a de marto en Roterdamo. Inviton pri la okazigo de la 100-a UK en Lille faris *Unuiĝo Franca por Esperanto, UFE*.

Lillo estas la ĉefurbo de la regiono, en kiu situas ankaŭ *Bulonjo-ĉe-Mar*. La urbo de la unua UK tamen ne havas la necesajn kondiĉojn por konsiderinde pli granda kaj ankaŭ laŭ sia programo alispeca evento ol tiu en 1905, dum la kongresejo *Lille Grand Palais* en la regiona ĉefurbo fariĝis populara ejo de plej diversaj grandaj kongresoj, foiroj kaj aliaj eventoj. Tamen, dum la 100-a UK okazos tuttaga ekskurso al la proksima *Bulonjo-ĉe-Mar*.

Universala Kongreso de Esperanto estas unu el la plej longedaŭraj kongresaj tradicioj en la mondo. Kvankam tiu tradicio komenciĝis en 1905 kaj do estos jam 110-jara en 2015, la jubilea UK en Lille portos la numeron 100, ĉar dum la Unua kaj Dua Mondmilitoj UK ne povis okazi. La 100-an datrevenon de la unua UK oni festis per la 90-a UK en la litova ĉefurbo Vilno en 2005.

Christian RIOUX,
Correspondant du quotidien québécois "Le Devoir"
COURRIER INTERNATIONAL - 10 juin 2013

... "La voie royale vers la médiocrité" ...

Le projet de loi qui facilite l'enseignement en anglais à l'université suscite un vif débat. C'est un sujet important ?

Christian Rioux – Très important. Il y avait déjà tout ce qu'il fallait dans la loi pour permettre à un professeur étranger d'enseigner dans une autre langue. Cette fois, il en va de la qualité de l'enseignement supérieur en France et de la capacité des chercheurs français à faire de la recherche dans la seule langue où ils excellent vraiment : le français. **A qui fera-t-on croire qu'un professeur français enseignera aussi bien en anglais qu'en français ?** On veut attirer les meilleurs étudiants du monde et on pense le faire en rabaisant la qualité des cours ! **Enseigner en anglais en France, c'est la voie royale vers la médiocrité.**

Quel est votre regard de Québécois sur le sujet ?

Cette loi sème le défaitisme dans toute la francophonie. Elle traite le français comme si c'était le suédois ou le néerlandais alors qu'il est la langue d'un bassin de 200 millions de personnes réparties sur tous les continents et la deuxième langue la plus traduite et enseignée dans le monde. Comment voulez-vous ensuite que les Québécois, les Sénégalais, les Roumains résistent à l'anglicisation galopante ? Ce sont eux que la France écarte ainsi d'un revers de la main. Quant aux meilleurs étudiants qui souhaitent étudier en anglais, croyez-moi, ils préféreront toujours l'original à sa pâle copie hexagonale.

Le français est menacé, dit-on. Mais par quoi ?

Puisqu'ils ne craignent pas l'assimilation comme les Québécois, les Français cultivent un faux sentiment de sécurité. **Parmi les élites, l'anglais est même devenu un snobisme.** Ils ne voient plus les formes syntaxiques anglaises qui pénètrent massivement leur langue depuis une décennie. Or, avec elles, **ce sont les idées et une façon de penser qui se répandent.** Un jour, nous parlerons de ce que le poète québécois Gaston Miron appelait le "traduit du", ce sabir vaguement français que l'on entend à Ottawa. A terme, ce qui est en jeu en France comme au Québec, c'est la capacité de nommer le monde et sa modernité en français. Nous avons cru naïvement que c'était çà, "le rêve français"...

NB de la rédaction de la "Informilo": Les caractères "en gras" sont le fait du rédacteur.

L' Allemagne pour contre-exemple ?

Polémique, l'entrée de l'anglais à l'université comme langue d'enseignement fait réagir *Claude Truchot*, professeur émérite à l'Université de Strasbourg. Extraits de sa prise de position.

"En EUROPE DU NORD, le recours à l'anglais a été un moyen de compenser la faible diffusion internationale des langues nationales, considérées comme un handicap pour l'attractivité internationale des universités. [...]. **Les effets négatifs sont multiples.**

Les langues nationales disparaissent des enseignements de haut niveau. Aux Pays-Bas, les masters tendent à avoir lieu presque exclusivement en anglais. Ainsi, en 2008-2009, à l'université de Maastricht, sur 46 masters, le seul qui n'était pas en anglais était celui de droit néerlandais.

Calqués sur les enseignements dispensés par les universités américaines, les cursus perdent toute spécificité et ignorent les travaux scientifiques européens.

Aux Pays-Bas, les universités ont perdu non seulement l'usage du néerlandais mais aussi l'ouverture internationale qui les caractérisait traditionnellement par la connaissance d'autres langues, surtout l'allemand et le français, actuellement ignorées des étudiants.

Si le niveau de connaissance de l'anglais parmi les enseignants est généralement considéré comme correct, l'usage qu'ils peuvent en faire n'est pas celui qu'en ferait un anglophone. Les cours sont récités, les échanges avec les étudiants sont limités et ont lieu souvent dans une langue approximative, la perte d'information dans la transmission des connaissances est considérable. Le bilan probable, mais les autorités n'ont jamais osé le faire, est que la qualité de l'enseignement supérieur a baissé dans ces pays.

Cette prise de conscience s'est faite en Allemagne à la suite de dix ans d'anglicisation. Le bilan par les chefs d'établissements est sans concession. S'ils admettent que l'enseignement a pu renforcer l'attractivité de certains cursus, ils constatent qu'ils attirent des étudiants étrangers dont le niveau d'anglais est insuffisant.

"Une mise à l'écart de l'allemand des enseignements internationaux".

De nombreux enseignants allemands n'ont pas les compétences linguistiques requises pour garantir que l'enseignement dispensé en anglais est de haut niveau". La polarisation sur l'anglais se fait aux dépens des autres langues et de l'ouverture internationale des universités. La mise à l'écart de l'allemand des enseignements internationaux contrarie les efforts faits pour développer la diffusion et le prestige de cette langue dans le monde. [...].

En somme, on s'apprête à faire en France ce qui a été fait en Allemagne il ya dix ans et à quoi les responsables universitaires allemands tournent résolument le dos actuellement, après un constat très négatif de conséquences qu'ils ont pu mesurer. On pourrait ajouter que si les pays nordiques, les Pays-Bas, l'Allemagne ont estimé pouvoir miser sur l'anglais, et constatent actuellement ses limites, un constat préalable réaliste est qu'en France on n'est pas en compétence de miser sur cette langue. Par contre, on a celle de miser sur le français, de recruter dans cette langue en s'appuyant sur des réseaux internationaux bien organisés et constitués à l'échelle planétaire, de garantir aux étudiants et chercheurs étrangers une formation en français grâce à une compétence reconnue dans l'enseignement du français langue étrangère et seconde. Ce que les établissements d'enseignement supérieur devraient offrir, en plus, qui ferait la différence, et que n'offrent pas les

---

Itala tribunalo malaprobos angligon de itala universitato !

Multaj esperantistoj diskutas pri la demando, ĉu oni devas lukti kontraŭ la angla alingvo, pli ĝuste kontraŭ ĝia pli kaj pli profunda penetro al la ĉiutaga vivo en diversaj landoj.

Multaj havas la opinion, ke: *"...Se ni agnoskus la anglan kiel plenumanton de la rolo de "LA komuna internacia lingvo", sur la podio ne restus multe da loko por Esperanto..."*

Lige al tiu strategia demando estas interesa la verdikto de lombardia tribunalo kontraŭ la angligo de urba politeknika lernejo, kaj ĝia prijuĝo flanke de la tiea esperantista asocio "Itala Esperantista Junularo, IEJ".

La lombardia regiona administra tribunalo malaprobos angligon de Politekniko

La senalternativa angligo de la magistras kursoj estas kontraŭleĝa!

La Lombardia Regiona Administra Tribunalo (RAT) akceptis la apelacion prezentitan de multaj profesoroj de la *Milana Politekniko*, kiuj kuraĝe opoziciis kontraŭ la truda kaj ekskluziva angligo de la tuta studa programaro de tiu *Milana Universitato*. Temas pri malvenko de rektoro Azzone kaj de la fakultatestra Konsilio, malfermonta vojon al pluaj juraj iniciatoj kontraŭ lingva diskriminacio en la itala Universitato.

Asocio Nitobe por Lingvaj Justeco kaj Demokrateco favore bonvenigas tiun RAT-verdikton. Nun necesas daŭrigi la agadon por restarigi lingvan justecon en Italio, ĉetribunale kontesti la lingvan politikon de la *Torina Politekniko*, kiu pli pagigas la studentojn dezirantajn studi itallingve, ol tiujn kiuj studas anglalingve, kaj la lingvan politikon de la *Venecia Ca' Foscari*, kiu intencas malebligi enmatrikuligon de la studentoj neatingintaj anglalingvan B2-nivelon.

Collabos de la pub et du fric

L'auteur de cet article habite aux Etats-Unis depuis quarante ans, a enseigné sur tous les continents, a roulé sa bosse par toutes cultures, bénéficia toute sa vie des leçons d'ailleurs et d'Autrui, en mâchant le pain noir de l'exil. Amoureux des langues il en apprécie les musiques subtiles, s'enthousiasme devant le point de vue irremplaçable que chacune porte sur les choses du monde. Ne le soupçonnez pas d'enfermement ou de nationalisme.

Pourtant, au retour de dix voyages, voici ce qu'il voit : plus de mots anglais sur les murs de nos villes ou à la une de nos journaux que de mots allemands pendant l'Occupation. Si vous voyagez en train, la SNCF vous fourre dans la poche une carte *S'miles*, dont la plaisanterie ne fait rire aucun anglosaxophone et par laquelle la compagnie, dite française, torpille le système métrique, adopté dans les sciences, universellement, au point que la Nasa, récemment, faillit perdre un satellite pour s'être embrouillée dans ses propres unités, archaïques. Enseignant, vous ne pouvez prétendre, en classe, que le mot ne s'écrit point par un y puisque, dans toutes les gares de France, s'affiche, en gros et en rouge, cette lettre. Plus de boutiques, des *shops* ; un déluge de *best of*, de *cover*, de *make-up*... pis : des crèmes *anti-âge* qui révèlent la stupidité du traducteur, puisque *to age* signifie vieillir. En fait, ce sont des plâtres

pour réparer l'irréparable vieillie des rides.

Feuilletez maintenant l'histoire des guerres. Les vainqueurs imposent toujours leur langue aux vaincus, ce pourquoi il nous reste à peine trente mots gaulois. En Europe de l'Est, l'enseignement du russe était obligatoire. Quelle guerre nouvelle venons-nous de perdre ? Qui donc sont les collabos ?

Victorieux de la lutte pour le fric, les riches cherchent à ne pas jaser de la même manière que le peuple. Avant la guerre de 14-18, 51% des Français parlaient alsacien, breton, picard ou langue d'oc : ruraux pour la plupart.

Les langues des régions de France moururent de la mort des paysans. Au Moyen Age, les savants, les médecins, les juristes, bref, la classe dominante, parlait latin. Il fallut un édit royal pour que notre langue maternelle fut usitée en public et dans les actes officiels. Nous revenons aujourd'hui à cet état de fait. Les riches, la classe dominante, les publicitaires, ceux qui tiennent l'espace des affiches et le temps de parole éliminent le français. Comme d'habitude, les vainqueurs cherchent à imposer leur langage. Vous souvenez-vous de la vieille pub où un chien écoutait, obéissant, assis devant une enceinte acoustique d'où sortait la « Voix de son Maître » ? La voix de nos maîtres, nous ne l'entendons plus que dans une autre langue. Et quel sabir ! Si vous saviez à quel point ces dominants ignorent le vrai, le bel anglais ! J'en ai honte devant mes amis d'outre-Manche ou d'outre-Atlantique. Du coup, la langue française, la mienne, que j'aime, devient celle des pauvres, des assujettis, nous, petits chiens obéissant à la pub et au fric ! Je vous invite à l'écrire et à la parler, fièrement, comme langue de la Résistance. Chaque fois que je reçois un message où l'on me demande un *pitch* de ma conférence à venir, je réponds aussitôt : *qu'èsa-co, lou pitch* ? Là, le Parisien, *in*, est interloqué.

Les savants qui inventent, qui ont parfois reçu prix Nobel ou médaille Fields, disent, unanimement : *on n'invente que dans sa langue*, qui délivre un point de vue inédit, je l'ai dit, sur le monde. Peu après, on publie les résultats de la découverte dans les revues rédigées dans le sabir commun ; depuis trois mille ans, il existe en effet, une langue de communication : normale, nécessaire, salutaire. Le patron des traducteurs qui travaillent au Conseil de l'Europe ne cesse d'affirmer que les interventions réellement originales s'y font dans les idiomes propres ; l'usage ou l'obligation de ne parler que dans la langue de communication condamne chacun à ne plus penser que dans le format, dans la correction politique, dans les répétitions indéfinies de la société du spectacle. Autrement dit, devenir bourrique.

Pour défendre le français, espèce inventive en péril, je vous propose une stratégie d'une puissance rare. Utilisez votre carte de crédit comme bulletin de vote. N'achetez aucun produit dont la publicité ne soit pas dite en français ou dont vous ne comprenez pas le nom ; n'allez pas voir le titre le film dont le titre, sur l'affiche, ne soit pas traduit ; révoltez-vous contre les nouveaux collabos, entrez dans la Résistance, faites la grève du zèle, en faveur de notre langue.

MICHEL SERRES, PHILOSOPHE, ACADEMICIEN

Ouest-France - 9 mai 2013

« Quand un peuple n'ose plus défendre sa langue, il est mûr pour l'esclavage » - Rémy de Gourmont

Au secours, ils nous envahissent !...

Talk-show, pure player, prime-time, buzz, one-man-show, big-up, standing ovation, thriller, remake, sitcom, goal-average, hit-parade, low-cost, jet-set, freelance, leadership, feedback, dispatcher, booster, after-work, forwarder un mail (!), brainstorming, cashflow, roadmap, peep-show, debriefing, sponsoring, crowdfunding, fast food ...

HONORE al Carlo BOURLET (1866 - 1913)

Jam en 2012 Sinjoro Charles BOURLET, loĝanta en Strasburgo, parolis al mi pri sia avo, Carlo BOURLET, pioniro de Esperanto kaj fama matematikisto, naskiĝinta en Strasburgo en 1866, forpasinta en Amnecy en 1913 kaj entombigita en la tombejo de Montrouge (en Parizo – Metroo Porte d'Orléans).

Ĉi-jare Sinjoro Charles BOURLET realigis marmoran tabuleton lokitan sur la tombon de Carlo BOURLET honore al sia klerega kaj agema avo.

Carlo BOURLET, grava franca matematikisto

Carlo BOURLET, naskiĝis en Strasburgo en la jaro 1866. Post la aneksado de Elzaso-Mozelo fare de Prusio en 1871, li formigris kiel multaj alzacanoj kun sia familio al Francio, al la departemento Cher. La junulo iĝis brila liceano en Bourges kaj plustudis en Parizo, en la liceo Saint-Louis.

En 1885 li sukcesis kiel unua konkursanto ĉe la eniro en la fama Ecole Polytechnique kaj kiel dua ĉe Ecole Normale Supérieure. Li elektis tiun duan altlernejon. Tie li preparis sian agregacion pri matematiko en 1888: denove li sukcesis kiel unuarangulo. En 1891 li brile prezentis doktorigan disertacion en la Fakultato pri Sciencoj de la Universitato de Parizo, la plej juna doktoro tiama. Sinjoro CHASSAGNY, ĝenerala inspektoro de la Publika Instruado kaj posta amiko de la familio, notis la aĝon de la doktoriĝintoj ĝis 1935 - poste li ne plu enketis – kaj li konstatis, ke ne plu ekzistis tiel juna doktoro en Francio!!!

Poste li profesoris en la primatematikaj klasoj de sia iama liceo Saint-Louis. En la Conservatoire National des Arts et Métiers li instruis geometrion kaj mekanikon, samtempe li instruis en Ecole Nationale Supérieure des Beaux-arts.

Li ankaŭ iĝis unu el la responsuloj de la franca subkomisiono de la Internacia Komisiono pri Instruado de Matematiko kaj direktoro de *Nouvelles annales de mathématiques*. Li aŭtoris plurajn primatematikajn instrulibrojn kaj plurajn traktaĵojn pri bicikloj

(Ekzemple: *Traktaĵo (1895) pri bicikloj (kaj bicikloj kun dudiametraj radoj), kun sekva aplikado al la konstruado de ciklodromoj*). Li krome estis membro de la teknika komitato de "Touring-Club de France".

Carlo BOURLET, eminenta pioniro de la Esperanto-movado en Francio

La libera enciklopedio WIKIPEDIA sciigas, ke Carlo BOURLET ekinteresiĝis pri Esperanto dank' al la persistemo de profesoro Méray, kiu varbis lin en la jaro 1900. En tiu tempo la Grupo Pariza ekzistis de nur ses monatoj kaj nombris **tridek** membrojn; ĝi havis nek publikajn kursojn, nek kunvenojn, kaj malgraŭ la klopodoj de la unuaj pioniroj, Esperanto estis konata en Francio de apenaŭ kelkcentoj da personoj. Carlo Bourlet, tuj post sia aliĝo, dank'al sia alta scienca situacio, al sia rimarkinda laborpovo, al sia senlima sindonemo, rapide donis decidan antaŭenpuŝon.

Kun la helpo de kelkaj eminentaj amikoj li ricevis la apogon de la grava franca societo "Touring-Club", kaj en majo 1901 komencis en ĝiaj salonoj kurson de Esperanto. Ĉe la unua leciono li ne sciis pli ol siaj lernantoj, sed la lernanto-profesoro faris rapidajn progresojn. La 17-an de julio samjare li akceptis la prezidantpostenon en la Pariza grupo, kaj de tiam la Esperanta movado rapide disvastiĝis en Francio, kaj ankaŭ eksterlande.

Ricevinte dank'al sia persona influo kunvenajn ĉambrojn en la universitato La Sorbonne por la Grupo Pariza kaj la helpon de la grava eldonista firmao Hachette por la publikigo de E-aj libroj, li organizis ĉiam pli multajn paroladojn kaj kursojn. Kun juneca fervoro, kun konstanta bonhumoro kaj mirinda aĝemo li prenis sur sin preskaŭ la tutan laboron. En la urboj de provinco, kie oni povis organizi paroladon, li sukcesis krei kursojn kaj grupojn dank' al sia simpla elokventeco, al sia forto de konvinko. **En 1902 li fondis 19 novajn grupojn.**

La Pariza Grupo mem senĉese prosperis per la fondo de sekcioj, la publikigo de bulteno "*Paris Esperanto*", la organizo de monataj vespermanĝoj, de konkursoj kun disdonado de premioj en La Sorbonne, ktp. kaj baldaŭ ĝi kalkulis **pli ol 1000 membrojn**. Sed Bourlet plivastigis ankoraŭ sian agadkampon. En septembro 1906 li fondis La Revuo-n, kiun li direktis kun neimagebla zorgo. Li organizis la Florajn Ludojn, verkis artikolojn en francaj ĵurnaloj, "babilis" en la Revuo, helpis al ĉiuj, ricevis centojn da leteroj, senlace respondis, starigis la Komisionon pri Propagando en la Franca Societo, vicprezidis la Konstantan Komitaton, helpis al la organizo de la kongresoj en Cambridge, Dresden kaj Barcelono, unuvorte dediĉis al Esperanto pli ol duonon de sia vivo.

Zamenhof diris ĉe lia tombo: "Oni multe laboris por Esperanto ankaŭ antaŭ Bourlet, sed de la momento, kiam li aliĝis al nia anaro, en nian aferon enversiĝis ia nova energio. Al lia senlaca iniciatado, instigado kaj helpado ni ŝuldas grandan riĉiĝon de nia literaturo kaj aperon de plej gravaj verkoj pri kaj en nia lingvo; al lia iniciato kaj energia laborado ni ŝuldas la fondiĝon de gravaj institucioj, kiel ekzemple la "Internacia Scienca Asocio". Krom siaj multegaj artikoloj li verkis kelkajn informajn broŝurojn kaj paroladojn; li publikigis la gramatikon "broŝuro ruĝa", (pli ol 500.000 ekzempleroj estas ĝis nun disdonitaj). Lia morto estis grava bato por la afero kaj ĝin neatendite okazigis malbonŝanca engluto de fiŝosto. Oni venigis faman anglan kuraciston, kiu ne sukcesis savi lin.

ANEKNOTE PRI CARLO BOURLET!

La nun 90-jara Sinjoro Charles BOURLET*, la nepo de Carlo BOURLET loĝanta en Strasburgo, havigis al ni diversajn dokumentojn kaj anekdotojn, kiuj pli persone konatigas nin kun lia fama avo. Konstateblas, ke Carlo BOURLET estis elita studento kaj profesoro, kiu ne ĉesis perfektigi, kompletigante sian scion per daŭra streĉa studado! Citindas lia kuraĝo por alfronti diversajn tiamajn antaŭjuĝojn! Li ne atendis jaman sukceson por sin engaĝi en movadon! Male: li daŭre batalis ne zorgante pri la onidiroj!

* Sinjoro Charles BOURLET de Strasburgo ne konis sian avon, ĉion rakontis al li lia patro Jean BOURLET, la filo de Carlo.

Fakte mia avo nomita Karl en Elzaso, iĝis Charles post elmigrado en la departementon Cher, sed tre rapide lia fratino Marguerite nomis lin Carlo (Karlo en Esperanto). La infanoj havis domajn taskojn, Carlo zorgis kutime pri la surtabligo de la vino stokita en la kelo. Ĉar la familio malsovaĝigis pignon, kiu post longega klopodo de la infanoj sukcesis eldiri kelkajn frazojn, oni ofte aŭdis en la domo la ripetitan ordonon: "Carlo al la kelo, Carlo al la kelo!"

Miaj geavoj vivis tre pacan geedzan vivon. Ili havis multajn geamikojn, kiujn ili ofte gastigis. Inter ili la paro Zamenhof. Mia patro tamen memoris pri iom seka rimarko de mia avino direktita al Sinjorino ZAMENHOF, ĉar iom nervozigis ŝin la daŭraj petoj de Zamenhof pri mono por la disvastigo de Esperanto. Ŝia rimarko jenis: "Vi daŭre petas de ni monon! Via edzo laboru por financi la aferon, kiel tion ankaŭ faras mia edzo!"

Jen letero al la familio de S-ro WARNIER (1938), fama aktivulo en Parizo kaj privata sekretario de Carlo, pri la komenco de la profesia vivo de Carlo BOURLET. S-ro Georges WARNIER parolis flue la usonanglan lingvon kaj estis unu el la plej famaj aferkonsilistoj en Parizo. Ĉar la edzino de Carlo ne volis, ke ŝia edzo iru al la kongreso en Washington (Usono), Carlo sendis lin al Usono. Georges WARNIER iĝis poste prezidanto de la grupo de Parizo. (Traduko al Esperanto)

"Ne pro la emo al instruado Carlo BOURLET elektis eniri la altlernejon Normale Supérieure! De pluraj jaroj rivaleco oponis lin al kunliceano nomita "d'Ocagne". La celo estis sukceso kiel la plej unua! Mia patro unuarangis ĉe la eniro en Polytechnique kaj duarangis ĉe la eniro en la altlernejo Normale Supérieure. D'Ocagne duarangis por Polytechnique kaj unuarangis por Normale Supérieure.

Carlo BOURLET elektis unue Polytechnique, kio estis logika elekto, pro tio ke li unuarangis ĉe la konkurso. Tiam d'Ocagne – por ĝeni lin – ankaŭ elektis Polytechnique. Carlo tiam decidis pri eniro en Normale Supérieure, por vidi, kiu atingos plej rapide pli superan profesion staton. Pli malfrue ili retroviĝis ĉe la kandidatigo al katedro de Conservatoire des Arts et Métiers, kaj tie venkis Carlo!"

Kuraĝa pioniro pribicikla!

Sinjoro Charles BOURLET ankaŭ havigis al **LA INFORMILO** malneton de letero, en kiu lia patro **Jean BOURLET** konfirmas la anekdoton, kiu plej klare ilustras la kuraĝan pioniran agademon de **Carlo BOURLET!**

Malneto de letero de Jean BOURLET, filo de Carlo BOURLET, plej verŝajne al Georges WARNIER. (Dato nekonata)

Bonvolu trovi ĉi-kune nekrologian noticon pri mia Patro, notico eldonita de l'Akademio de la Sciencoj kun la subskribo de Marcel CHASSAGNY, Ĝenerala Inspektoro de la Publika Instruado. Ĝi grandlinie sufiĉe ĝustas. Mi posedas nur tiun; vi komprenos, ke ĝi ege karas por mi kaj mi ja esperas, ke vi resendos ĝin al mi. Mi ege bonvoleme konfirmas la historieton, (kiu ja estas Historia) de lia konflikteto kun la tiama Ministro pri Publika Instruado.

Tio okazis en 1906, tiam mia Patro estis Profesoro pri Specialaj Matematikoj en la liceo Saint-Louis. Ni loĝis 22, avenuo de l'Observatoire (ĉe la angulo de tiu strato kaj la bulvardo Montparnasse.

Kiam la vetero belis kaj kvazaŭ ĉiudimanĉe, Paĉjo kaj Panjo forbiciklis per tandem kaj tiu ekbiciklado regule okazigis arigon de 60 ĝis 100 gapantoj (pro kio ankaŭ ĉeestis policanoj).

Patro en pufanta kuloto kaj eta kvadrada kaskedo, lavallière-kravato¹, kaj Panjo kun granda ĉapelo, surhavanta ege grandan vualeton kontraŭpolvan, ŝi krome portis ĝisgenue laĉitajn botojn. Ne forgesu, ke tiuepoke la Profesoroj, inter aliaj mia Patro, iradis al la liceo ekskluzive vestitaj per redingoto kaj klakĉapelo.

Foje, mia malfruiĝanta Patro uzis sian biciklon por veturi al la liceo.

Kompreneble tiuj dimanĉaj forveturoj en porkampanraj vestaĵoj aŭ tiuj alvenoj en la liceo sur biciklo kaj vestita per redingoto kaj per okkolorojn reflektanta

Nuntempaj Carlo BOURLET urĝe serĉataj!

Lia amiko M. CHASSAGNY citas jene eldiron de Carlo BOURLET en sia nekrologia artikolo de l'Akademio de la Sciencoj aludita de Jean BOURLET:

"Scienco vere vivas nur se ĝi fekundas en tuŝeblaj rezultoj kaj se ĝi naskas konkretajn aplikojn en la vivo." Samcele li laboris por Esperanto!

brilanta klakĉapelo² kaŭzis homamasigojn en la kvartalo kaj ne restis neremarkitaj. Cetere: je tiu epoko mia Patro jam publikigintis siajn unuajn librojn pri bicikloj. Resume: la liceestro plurfoje direktis al li rimarkojn pri liaj maloportunaj elmontradoj. Sensukcese!

Tiam li estis kunvokita al la Ministerio Pri Publika Instruado, kie la Ministro alparolis lin proksimume jene:

"Mia kara Profesoro, onidiroj atingis miajn orelojn, je kiuj mi neniel kredas, bonvolu min kredi, kiuj ŝajnus pruvi ke vi praktikas - ni diru - sportajn okupojn, kiuj ne indas en ofico de Profesoro kandidato al École Polytechnique. Ne necesas, ke mi diru al vi, ke mi certas, ke ĉio tio estas nura publika klaĉado kaj ke nenio tia veras), sed, vidu, necesas malfidi je tia klaĉado. Mi trastudis vian dosieron, vi junas kaj - kredis min - vi havas belan estontecon antaŭ vi; vi ne devus stulte ĉion fuŝi. Tiam, vidu, kara amiko, lasu do tiujn cirkajn ludojn al la profesiuloj de l'areno (tiel)".

La studentoj de la elita Polytechnique kaj kandidatoj al X³ kantis en tiu epoko kanzonon inter tiom da aliaj kanzonoj, kies strofoj finiĝis ĉiuj pere de "On dirait du veau" (Ŝajnas, ke s'tas bovidaĵo⁴). Estis moda frazo je tiu momento same kiel pli malfrue oni kantis: "Merci pour la langouste". (Dankon pro la langusto) Ĉiu strofo de tiu kanzono koncernis specifan Profesoron. Ĝi estis kantata laŭ la melodio moda de kanzono titolita "Je cherche fortune autour du chat noir"⁵ (Mi serĉas bonŝancon ĉirkaŭ la nigra kato") La strofo koncernanta mian Patron estis la sekva:

Sur sia biciklo

La dia Carlo

Triste mienas

Ŝajnas ke s'tas bovidaĵo.

Kiom da fojoj mi aŭdis ĝin kanti dum student-procesioj sur la bulvardo Saint-Michel. Kompreneble tia reklamo ne glatigis la aferon.

Ŝajnas al mi, ke tiuj okazaĵoj iel kaŭzis lian forlason de la Liceo Saint-Louis, kvankam mi tion ne povas aserti. Plurajn monatojn poste li sin prezenti en la Conservatoire des Arts et Métiers⁶, kie li tuj estis elektita dank'al plimulto kontraŭ d'Ocagne⁷.

Mi havus ankaŭ aliajn rakontendaĵojn, mi faros tion pli poste.

Fartu bone! Jean

¹ La lavallière, aŭ "ascot" estas kravato laŭ stilo de bant-kravato portata de viroj kaj virinoj, kies uzo malmodiĝis.

² Klakĉapelo en tiel brila nigra silko, ke eblis nombri ok rebrilojn.

³ "X" estas alia kutima nomo de la elita École Polytechnique.

⁴ "Ŝajnas, ke s'tas bovidaĵo" eltiraĵo de opereto de Jacques OFFENBACH.

⁵ Le Chat Noir: tiama fama Pariza kabarredo.

⁶ Inĝeniera altlernejo.

⁷ D'Ocagne estas la nomo de lia kons-tanta rivalo.

La 65-a IFEF-KONGRESO en ARTIGUES ĉe BORDOZO

Temo de la kongreso: Rolo de la fervojoj en la disvolviĝo de la moderna mondo.

Ĝi okazis en la sudokcidenta parto de Francio de la 4-a ĝis la 11-a de majo 2013 en *Artigues près Bordeaux* (Artigues ĉe Bordoza) Samtempe kongresis UFE (Unuiĝo Franca por Esperanto). Esperanto harmonie kunigis la du asociojn. La aranĝojn partoprenis pli ol 250 geesperantistoj el 17 landoj. Al la kunorganizado multe helpis la ĝirondia Esperanto-grupo, kies prezidanto estas Bernard Sarlandie. Pri altkvalitaj kulturaj programeroj en kiuj rolis ĉiuj grupanoj zorgis precipe Marcelo Redoulez kun Claudine Pomirol. Jam la nekutima interkona vespero donis imagon pri io eksterordinara. Kaj tiel efektive estis dum ĉiuj vesperaj kulturaj programeroj. Multaj surprizoj atendis nin. Al interkoniĝo kontribuis per akordiona muzikado kaj Esperanto-kantoj la konata franca esperantisto FAMO.

En la dimanĉa solena inaŭguro honorigis nin la vicprezidanto de la ĝenerala konsilio Jean-Marie Darmian. La bonvenigon de la ĉeestantoj komencis la prezidantino de LKK (Loka Kongresa Komitato) Sylviane Lafargue. Salutis Rodica Todor - la prezidantino de IFEF, Claude Nourmont - la vicprezidantino de UEA, Bernard Sarlandie - la prezidanto de ĝirondia E-grupo, Stefan Mac Gill nome de ILEI.

Sekvis kantado de Esperanto-himno kun akordiona akompano de FAMO. Post la paŭzo komenciĝis salutado de ĉiuj reprezentantoj de ĉeestantaj landaj asocioj, kaj oni legis ret-alvenintajn bondezirojn de gravaj organizaĵoj kaj unuopuloj. Inter kiuj ankaŭ tiu de Probal Dasgupta la prezidanto de UEA. Antaŭ la fino Rodica Todor honorigis kaj transdonis diplomojn al Jeannine Daguin, Bernard Sarlandie kaj Marcelo Redoulez pro ilia meritplena laboro por Esperanto. Post la tradicia komuna fotado ĉiuj estis invititaj al aperitivo okazanta antaŭ la restoracio. Sunbrilo aperis sur ĉiuj vizaĝoj.

Dum la semajno okazis fakaj prelegoj, komitat -kunsidoj, diversaj labor-kunvenoj, oni pri-traktis movadajn aferojn, prezentis novaĵojn el fervoja mondo. Kundiskutis terminara komisiono, okazis ILEI sesio pri la projekto de E-kurso ne nur por fervojistoj. Tre allogaj estis la prezentoj de la venontaj IFEF-kongreso en Italio kaj tiu de UEA en 2015 en Lillo. Oni spektis filmon pri Esperanto kaj mallongan humuran desegno-filmeton "La barriergvardistino". Daniel Moirand tre lerte rakontis pri "Mil kaj unu noktoj". Stefan Mac Gill prelegis pri "Rolo de la fervojo en moderna mondo", Michel Lafosse tre kompetente kaj detale prelegis pri "Bordoza tramo". Lia prelego kompletigis antaŭan viziton de kelkaj interesuloj al la tram-prizorgejo. Ili konstatis grandan similecon kun trajn-riparejo. Robert Combes kun sia edzino prezentis bildojn pri la konstruado de la "Viadukto des Fades", nuntempe jam ne funkcia. Mireille Grosjean parolis pri "Japanaj trajnoj", Andrej Grigorjev el Kranojarsk pri "Siberia fervojista sindikato", Pjer Buvje pri la "Unua libro kaj la Bona Lingvo", Marcelo Redoulez pri "Bordoza Maskeronoj". Bone funkciis libroservo, okazis ekumena Diservo.

La prezidanto de la ĝirondia Esperanto-klubo Bernard Sarlandie kontaktis ĵurnalistojn kaj oni aperigis artikolojn pri Esperanto. Aperis tri numeroj de kongresa bulteno. Estis reelektita la ĝisnuna estraro por trijara periodo. Ankaŭ UFE elektis kaj prezentis novan estraron kaj pridiskutis siajn movadajn aferojn.

Al agrabla posttagmezo-fino kontribuis la muzikgrupo "Maragane" instruante gaskonajn dancojn. Alian tagon same entuziasme instruis kantadon Ankie kaj Nanne - la duopo el Kajto. Ambaŭ grupoj prezentis vesperan koncerton. Ili plezurigis la ĉeestantojn - pri tio atestis longaj varmaj aplaŭdoj. En aliaj vesperoj temis pri lirikaĵoj de Morine Stride kaj plaĉaj kantoj kun pianakompano de Isabelle. Tre amuzan spektaklon "La sekreto de la magia trajneto" prezentis kanta kaj teatra trupo "La Kompanoj" de Esperanto-Ĝirondio. Ĝi estis speciale kreita por la fervojista kongreso. Bankedo plensatigis ĉiujn kiuj partoprenis ĝin. Tripersona fer-voja orkestro dancigis kelkajn ĉeestantojn. Al la internacia vespero kontribuis la ĉeestantoj per kantoj, poemoj, mallongaj rakontoj kaj muzikado.

Okazis pluraj duontagaj ekskursoj dum kiuj ni vizitis (per piede aŭ el panorama buso) la belan urbon Bordoza. Alia interesa vizito gvidis nin al la rava mezepoka urbeto *Saint Emilion* (Sankta Emiliono) situanta en la koro de la bordoza vitejo. Ĝi estas konata ĉefe pro bona ruĝa vino, kiun ni ĉe la fino de la vizito gustumis. Alia tiea specialaĵo por frandemuloj estas makaronoj. Nu, la urbeto riĉas je historio. La plej interesa malkovro por ni estis vizito de la plej vasta monolita preĝejo en Eŭropo. Aliaj ekskursantoj partoprenis viziton al la Citadelo de Blajo.

Fajfu, jen la vivo !

Tie ni surgrimpis la dunon Pilat por spekti vastan ĉirkaŭaĵon -

unuflanke arbaron, - aliflanke maron. La sablo estas tre fajna. Ŝippromenado tra la arkaŝona golfeto ebligis vidi la dunon de alia flanko. Ĝi etendiĝas je distanco de 2,7 kilometroj kaj altas pli ol 100 m super la marnivelo. Bonege ni tagmanĝis en loka restoracio.

Alia tuttaga ekskurso vizitigis al partoprenantoj la subĉielan landezian vilaĝon Markvezo. Ambaŭ ekskursoj estis riĉ-enhavaj kaj ĉiuj partoprenantoj estis tre kontentaj.

Post la solena fermo kaj transdono de la kongresa flago la fama koruso "Interkant" prezentis tre interesan spektaklon pri la opero Karmen sub la gvido de Franjo Lévêque.

La postkongresa ekskurso kondukis nin al *Pauillac* (Poĵako), kie ni iom aventureme enŝipiĝis por atingi la insuleton *Patiras* (Patiraso). Tie ni ekologie tagmanĝis laŭ ne kutima maniero - sen manĝilaro. (Tiamaniere estas ŝparata 40 litroj da akvo por persono). Ĉio bongustis. Al bonhumoro kontribuis Kajto.

Konklude: ambaŭ kongresoj estis tre sukcesaj kaj oni havis okazon ekkoni novajn samideanojn. Alia pozitiva afero estas, ke kelkaj esperantistoj membriĝis ĉe IFEF kaj estis akceptita nova landa fervojista asocio

en Kubo. Pro tre alloga prezento fare de italoj kelkaj entuziasmoj (ne fervojistoj) jam aliĝis al la venonta IFEF-kongreso okazonta en la itala urbeto *San Benedetto del Tronto* situanta 300 km sude de *Bologna*. Aliĝu ankaŭ vi, ĉar la italoj garantias belan sunan veteron kaj buntan programon!

Ni ĝuis tre agrablan semajnon enhavantan riĉan programon, interesajn kulturajn programerojn sukcesplene preparitajn de lokaj geesperantistoj. Grandan dankon al ili.

EKSPOZICIO-MATERIALO DE ESPERANTO-FRANCE-EST

ESPERANTO-FRANCE-EST disponas nun pri 2 ekspozicioj.

Ĉe nia prezidanto estas pruntepreneblaj 12 paneloj de ESPERANTO-FRANCE.

Ili estas alkröĉeblaj aŭ stari-geblaj sur kelkaj tabloj.

Konsilo rilate la instaladon de ekspozicio : la prizorganto de la ekspozicio loku sian informtablon sufiĉe for de la panelaro, por ke la vizitantoj povu trankvile ilin trastudi.

E
S
P
E
R
A
N
T
O

C'est... une langue

internationale
Pour des échanges entre tous les citoyens du monde

neutre et équitable
Indépendante de toute nation, elle permet de communiquer sur un pied d'égalité.

simple mais riche
Prononciation claire
Grammaire facile
Conjugaison logique
Langue agglutinante.

avec une culture
Dans tous les domaines : littéraire, scientifique, musical, cinématographique...

éducative
Précise et nuancée. Facilite l'apprentissage d'autres langues.

jeune et vivante
Lancé en 1887, l'espéranto évolue comme les autres langues.

utilisée sur internet
Internet supprime les distances physiques, l'espéranto supprime les barrières des langues.

Le monde au bout de la langue

E
S
P
E
R
A
N
T
O

Utilisée sur Internet

Discuter avec des amis aux quatre coins du monde

Correspondre

Listes de diffusions
amigos_yellos_group@groups
Listes de discussions
pu@lang.net/ostendo, babilarjo.org/

Recherche de correspondants
esperantomundo.net, Estelado.net, membres.multimania.fr/lanormel, my.languagexchange.com.

Partager

Des réseaux sociaux ipernity, Facebook, Twitter ont des interfaces disponibles en espéranto.

Lire

Des livres à télécharger sur ocw.willabooks.org
Des ouvrages scientifiques de la Virtuala biblioteko de AEK esperanto.org/AEK/
Des œuvres de la Bibliothèque espérantophone sur un portail esperanto.net/web/
Des poèmes, nouvelles, romans, essais, pièces de théâtre sur bestiweb.net/esperanto
Des livres électroniques librement téléchargeables sur le site de Matthew McClintock mtybooks.net
Des traductions en espéranto d'œuvres russes sur esperanto.mv.ru

Voir

Des vidéos en espéranto sur esperanto.net
Des films en espéranto sur esperanto.net/films/
Une page consacrée au cinéma et à l'espéranto sur Sindona.be

Ecouter de la musique

Des musiques de tous les continents sur pu@lang.net/musica, veitissimo.com, Arctica.bea.net/.

Ecouter des radios **FACIL VERA**

Radio Verda - Émissions de radios et Archives en espéranto de Vancouver
Radio Arkivo - Archives des émissions de radios en espéranto dans le monde.
Radio Kubo - Radio Cuba en Esperanto
Pola Radio Varsovio - Pologne
Radio Esperanto-Kullagraj, Brest
Radio Bazo-Radio communautaire Australie
Parolu Mondo - Brésil
Radio China Intermacia - Chine

Jouer

Jeux de lettres, de stratégie, de cartes, d'énigmes...
à télécharger ou pour jouer en ligne.

Apprendre gratuitement l'Espéranto

Cours, grammaire, dictionnaires en ligne
ternu.net/ kurso.esperanto-jeunes.org/

Le monde au bout de la langue

En la grupo de Nancy Gisèle BERTAPELLE kreis serion da 9 afiŝoj je formato A2 (4 x A4). Ili estas pruntepreneblaj, bonvolu kontakti la grupon de NANCY

En nia retejo:

<http://esperanto.alsacelorraine.perso.neuf.fr>
eblas vidi la foton de la 9 afiŝojn

Historio de ESPERANTO-FRANCE-EST

Nia asocio *Esperanto France Est* havas ankaŭ specifan retejon pri ĝia historio. Ĝi estas anti-gebla tra la menuo de <http://esperanto.alsacelorraine.perso.neuf.fr>

aŭ per <http://esperanto.france.est.free.fr/historio.htm>

Dank'al la laboro de Ginette Martin kaj Catherine Roux, pliaj jaroj estas atingeblaj, la jaro 2000 kaj baldaŭ ankaŭ 2001 estas enretigitaj.

Por atingi la diversajn jarojn mi kreis plurajn malvolveblajn menuo-fenestrojn. Tio tre bone funkcias, kiam oni uzas *Internet Explorer*. Sed per aliaj navigiloj ekestis problemoj. Ekzemple per *Mozilla* la malvolveblaj menuo-fenestroj restas malaktivaj. Mi ne sukcesis trovi la taŭgan kodon por tion solvi. Tial mi decidis krei novan paĝojn, kie eblas alklaki ĉiujn jarojn de

1950 1 2 3 4 5 6 7 8 9 1960 1 2 3 4 5 6 7 8 9 1970 1 2 3 4 5 6 7 8 9 1980 1 2 3 4 5 6 7 8 9

1990 1 2 3 4 5 6 7 8 9 2000 1 2 3 4 5 6 7 8 9 2010 1 2 3 4 5 6 7 8 9 2020 1 2 3 4 5 6 7 8 9

1950 ĝis 2000 kaj eĉ pli.

Se vi ne sukcesas atingi tiun paĝon, tiam premu la klavon F5 (eĉ plurfoje) por aktualigi la paĝojn.

La 4-a PRINTEMPE en DAHLEM-BAASEM 30.3. - 6.4. 2013

La Paska semajno organizita de EsperantoLand sub la gvido de Lu Wunsch-Rolshoven okazis fine de marto kaj komence de aprilo en *Dahlem-Baasen* meze de la *Eifel* regiono en Germanio. Partoprenis ĝin malgranda grupo de 12 geesperantistoj el Belgio, Francio kaj Germanio. Ni povis pli bone konatiĝi kaj ĝui agrablajn tagojn en la neĝkovrita pejzaĝo. La feria domo troviĝas en iom izolita loko duonĉirkaŭata per arbaro. Ĝi posedas ĉion por bona komforto de la uzantoj, eĉ naĝejon. Ĉiutagaj manĝoj estis abundaj kaj bongustaj. Por festi Paskon, ne mankis ĉokoladaj kaj koloraj ovoj kaj ankaŭ bongusta ŝafidforma kuko. De la manĝejo videblis la vilaĝo *Baasem*.

Ni aŭskultis prelegojn kaj ĝuis bildprezentadojn pri vojaĝoj prezentitaj de la partoprenantoj. Marcel Delforge rakontis pri sia vojaĝo per Transsiberia trajno survoje al Azia kongreso en Mongolio kaj pri interesa ŝipado kaj navigado tra la Danuba Deltio en Rumanio. Oni spektis tri filmetojn, kiuj gajnis konkurson rilate al Esperanto. Tre interesa estis filmo pri Sumatro de Jean François Cousineau dum lia vojaĝo tra tiu ekzotika lando. Liba kaj Floreal Gabalda prezentis filmojn pri Venezuelo kaj ties folkloro vilaĝfesto.

Ni piedpromenis en la proksima ĉirkaŭaĵo, vizitis la urbeton *Kronenburg* kaj promenis laŭlonge de ĝia lago. En *Bad Münstereifel* ni admiris historian centron kaj plu-ekzistantajn fortikaĵojn. Ĝi apartenas al la plej bone konservitaj mezepokaj urboj en *Rheinlando*. Ravis nin

la pito-

reska urbo *Monchau*, situanta en rokeca valo de la okcidenta parto de la *Eifel* regiono en proksimeco de la belga limo. Marcel vespere rakontis pri aventuroj de Michel Schmitz kaj la gastejo *Baraque Michel*, kiu rilatas al tiu regiono. En la urbeto *Nettersheim* ni vizitis naturcentron kaj ties ekspozicion pri la naturo kaj historio de la regiono kaj poste ni promenis en la ĉirkaŭaĵo. Revene ni haltis por admiri la kastelon *Schmidtheim*. En ĉiuj vizititaj urboj ni post la promonado kafumis kaj teumis dum agrabla babilado. Por viziti la urbon Kolonjon ni veturis trajne. La stacidomo troviĝas en apudeco de la mondfama katedralo. Promenante ni vizitis la urbodomon, *Mikwe* - la judajn ritualajn banojn, parfumejon, ĉokolad- kaj mustard-muzeojn.

Ĉiumatene ni kon-

versaciis kaj pridiskutis diversajn temojn: pri paskokutimoj kaj simboloj (ovoj, lepore, sonoriloj), pri diversaj E-aranĝoj en Germanio, Francio kaj aliloke. Oni povis konsulti fotoalbumojn kun raportoj pri diversaj Esperanto-eventoj, kiujn mi alportis. Aliaj temoj estis pri malfacilaĵoj kaj lingvoproblemoj. Ne mankis amuzaj ludoj kaj iom da dancado. Vizitis nin du esperantistoj loĝantaj en la regiono.

Lu Wunsch-Rolshoven prelegis pri klimatgasa kompensado: (kompensado de produktitaj forcej-efikaj gasoj), ŝparo de energio, uzado de vojaĝrimedoj, varmigado, aĉetado-konsumado, alternativa energio (suno, vento...).

Esperanto eniris tag-gazeton ĉe franca televida ĉeno

Esperanto estis originale elvokita ĉe "France 2" en la ĵurnalo de Elise Lucet, ĵaŭdon la 30an de majo, ĉirkaŭ la 12a20.

Temis pri reportaĵo koncerne interŝanĝon -franclingve "troc"- ne nur de varoj, sed ankaŭ de servoj -"savoirs"-...

Surprize aperis agema samideanino *Elisabeth Barbay*, kiu proponis Eo-kurson por la interŝanĝo ! La aluditan kurson ni eĉ aŭdis dum kelkaj sekundoj, post unua plano de la kalendaro 2013 de "Esperanto-jeunes" far la kamerao .

P.S - Elisabeth deziras menciigi pluajn informojn: ŝi estas membro de la tiel nomata "Réseau d'Echanges Réciproques de Savoirs" (9a distrikto de Parizo). Kelkaj sekundoj da ĉeesto sur la ekrano estis "elektitaj" el pli ol 30 minutoj da antaŭa

filmo !. Por scivolemuloj: "reciproke" al ŝia Eo-kurso ŝi ricevis kurson pri desegnado.

<http://www.france2.fr/it/13h/30-05-2013>

Je via dispono nova ilustrita vortareto !

"Karaj brikolistoj kaj esperantistoj,
Chers bricoleurs et espérantistes,

La "TEKNIKA VORTARETO DE GREZILJONO"

estas preta. Vi povas printi kaj diskonigi ĝin.

Le "*PETIT DICTIONNAIRE TECHNIQUE DE GREZILJONO*" est prêt. Vous pouvez l'imprimer et le diffuser.

Reta ligo de la pdf dosiero :

Adresse du fichier pdf :

gresillon.org/teknikavortaro

Vi povas trovi tion ligan sur la retejo de la kastelo Greziljono aŭ serĉe "teknika vortareto de greziljono"

Vous pouvez retrouver ce lien sur le site du château de Grésillon ou en cherchant "teknika vortareto de greziljono".

[...] Tiu bela eta bilda vortaro traduktas 1809 vortojn.

Ce beau petit dictionnaire en images traduit 1809 mots.

[...]

Bonan legadon kaj ne forgesu doni viajn rimarkojn.

Bonne lecture et n'oubliez pas de faire des remarques.

Amike,"

Frédéric Lauriol

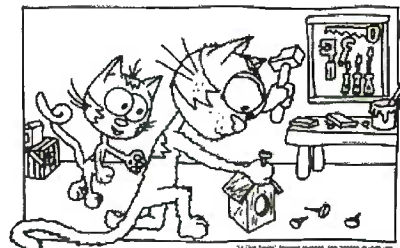
Ano de la klubo de Angers, kaj de la teknika komisiono de Greziljono
Membre du club d'Angers et de la Commission technique de Grésillon

lauriol.frederic@neuf.fr

06 88 56 77 01

10 rue Noël Pinot

49000 ANGERS

Ĉu vere

utila inventaĵo ?...

En Porto Rico, la ĉeno de "fulma manĝo" Burger King el-laboris iun sandviĉ-portilon, kiu ebligas engluti "hamburger" sen uzi la manojn !

Ne ĉiam uzebla !

Ĉu leĝ-permesite dum stirado de veturilo ?...

... "Comme un vol d'oiseaux sacrés" ...

Trevor Steele

franclingva traduko de "Flugi kun kakatuoj"

TREVOR STEELE

COMME un VOL d'OISEAUX SACRÉS

K A V A - F E C H

Ce roman, qui se passe à la fin du 19ème siècle, raconte l'histoire de la lutte entre les Britanniques qui colonisent l'Australie, et les aborigènes qui se rebellent contre l'invasion de leurs terres. Elle repose sur des faits historiques, la vérité transpire tout au long de l'histoire.

C'est aussi un roman d'aventure passionnant.

Tout au long des 262 pages, nous suivons les aborigènes *Banoubi*, et en parallèle les Blancs appartenant à différentes couches sociales. Nous faisons connaissance alternativement avec les uns, puis avec les autres, et au fil des événements nous les voyons réunis, parfois dans l'amitié, souvent dans la mort.

Trevor Steele a fait une fresque étonnante, pleine de vie, émouvante, non seulement de cette lutte et de ses protagonistes, mais aussi de toute la vie en Australie dans les années 1890: la recherche de l'or, les missions, les tentatives pour convertir les aborigènes au christianisme, la création de fermes dans les endroits sauvages, les atrocités commises contre les Noirs, les coutumes des aborigènes, la nature fascinante, etc ...

Mais le roman est aussi un livre de philosophie et de réflexion, car les personnages se demandent souvent s'ils agissent bien ou mal. Beaucoup de grandes questions philosophiques de la vie sont abordées, à travers les pensées des Noirs et des Blancs.

Leginda romano !

REMERCIEMENTS

Ont collaboré à la traduction (liste alphabétique):

Simone ARMAND, Claude BODSON, Hélène BONJOUR, Alain CHALM, Janine DUMOULIN, Isabel GERARDIN, Joël GRANDJEAN, Louis JEULAND, Emmanuelle RICHARD, Axal ROUSSEAU, Renée TRIOLLE.

Nous adressons un merci tout particulier à Godeleine LOGEZ qui a vérifié la traduction, et à TREVOR STEELE, pour son aide et ses encouragements !

Nous remercions chaleureusement le créateur du dessin de couverture Armand HUBERT.

Ginette MARTIN

NB – de la rédaction de "La Informilo".

Bien entendu, des remerciements amplement mérités à Ginette MARTIN, qui a assuré une fonction de "logistique" à la tête de l'équipe précitée, résolvant tous les problèmes complexes liés à ce travail de groupe, pour assurer l'édition attendue -et la diffusion- d'un ouvrage qui enrichit le volet "culture" de la langue internationale.

... gratulon István !...

La plej konata kaj populara hungaria taggazeto *Népszabadság* aperigis okulfrapan, tutpaĝan (!) artikolon kun granda fotografaĵo pri *Ertl István*, konata hungara esperantisto, eksa redaktoro de revuo *Esperanto*. La artikolo rakontas pri lia ĝisnuna vivovojo, agado, kono de multaj lingvoj, ne flankenpuŝante ankaŭ la Esperantan...

La artikolo videblas/legeblas en la reto ĉe: <http://nol.hu/mozaik/20130603-ezernyelvmester>
"Majstro de mil lingvoj, 34 procente hungaro, 33 procente franco, 33 procente esperantisto, kaj 0 procente rasisto..."

Sinceran gratulon al István!

Rakontante pri lia vivo en la artikolo aperas la vorto "Esperanto" 30 foje, en tute natura viva fono. Krom la personaj flankoj, certe la artikolo estas ankaŭ bona reklamaĵo por la Internacia Lingvo. Antaŭ kelkaj jaroj por aperigi similan tutpaĝan artikolon pri Esperanto, *Etsuo Miyoshi* devis pagi ĉ. 3 milionojn da forintoj...

La artikolon kompilis kaj prizorgis *Révész Sándor*, esperantista ĵurnalisto ĉe la gazeto.

Szilvási László

<http://www.facebook.com/Ret.Info>

Ĉu Van Gogh estis mortigita?

Nederlanda pentristo **Vincent Van Gogh** (1853~1890) pafis sin per pistolo en tritika kampo antaŭ la kastelo de **Auvers sur Oise**, kiu situas 30 kilometrojn norde de Parizo, la 29an de julio en 1890. Tio estas ĝenerala opinio pri lia morto. Li loĝis en la hotelo **Ravoux** dum 70 tagoj. Nederlanda pentristo **Hirschig**, kiu loĝis kun li en la sama hotelo, trovis pafvundon ĉe la flanko de lia korpo post lia reveno el la kampo. Laŭ la filino de **Ravoux**, la mastro de la hotelo, vespere li revenis el la kampo, kie li pentris. Ŝia patrino demandis lin, ĉu io malplaĉa okazis al li, ĉar li kutime pli frue revenas por vespermanĝi kun la kunloĝantoj. Li ŝajne deziris ion diri, sed li tuj supreniris al sia ĉambro kun manoj sur la ventro. Ŝia patro kaŝe gvatis lin ĉe ŝtuparo pro lia stranga sintenado. **Vincent** kuŝiĝis sur la liton kun genuoj en la manoj, ĝemante pro doloro.

Kio vere okazis: Al la demandoj de **Ravoux** pri la okazintaĵoj, li konfesis, ke en la posttagmezo sur la kampo, kie li pentris, li pafis kaj ne maltrafis sin, li vundis sin kaj poste estis senkonscia ĝis la nokto. Post rekonsciigo li deziris mortpafi sin kaj serĉis kvarpiede la uzitan pistolon sed vane. Tiam, ne trovante alian rimedon, li revenis al la hotelo.

Ravoux sendis **Hirschig** al kuracisto **Gacher**, kiun **Vincent** konis. Post sia esploro la kuracisto diris, ke la stato de la vundito havas nenian viv-esperon. En la posta tago policano venis al li, kaj **Vincent** diris, ke li rajtas trakti sian propran korpon laŭplaĉe, ĉar li mem sinmortigos. Li ankaŭ diris, ke oni mallaŭdu neniun. Matene la mastro sendis **Hirschig** al la bonkora subtenanto, lia malpli aĝa frato **Theo**, por sciigi al li la malfacilan situacion de lia frato. La surpriziĝinta frato rapidis per trajno kaj jam atingis lin posttagmeze. **Theo** kaj **Ravoux** flegis lin ĝis la unua kaj duono matene, kiam li mortis. Ĵus antaŭ la morto la fratoj iom parolis en gepatra lingvo, kvankam ili ambaŭ tre bone scipovis la francan. **Vincent** faris la lastan spiron en la brakoj de la plej bona subtenanto **Theo**. Kial li sinmortigis?

Laŭ unuaj opinioj li senesperigis pro perdita amo. Li suferis pro epilepsio dum pli ol monato en 1890. **Theo** letere rekomendis al li konsulti la kuraciston **Gacher** por resanigi lin. La malsanulo sekvis lian konsilon kaj vizitis la kuraciston. La pentristo amikiĝis kun lia familio kaj eĉ faris liajn 3 portretojn kaj tiun de lia filino. Al ŝi li enamiĝis, sed la patro **Gacher** malakceptis tion. Sed iuopinie tio ne kaŭzis lian sinmortigon, ĉar li havis tendecon enamiĝi al vidvinoj, kiuj jam havis infanon. Lia onklo iam demandis lin, ĉu li nenion sentas, kiam li vidas belan virinon, kaj li respondis al li, ke li preferas virinon malbelan, malriĉan kaj eĉ maljunan kun intelekto kaj bonkoreco, kiujn ŝi akiris tra la travivaĵo kaj malfeliĉo de la vivo. Do, por li, ne eblus profunde ami la filinon de **Gacher** 19-jaran. Laŭ aliaj opinioj li timis atakon de epilepsio. La atako trafis lin ĉiun trian monaton, kaj oni enhospitaligis lin en 1889. Onidire tiun malsanon kaŭzis troa laboro, malsukceso de kunloĝado kun franca pentristo **Gauguin**, kiu okazigis teruran aferon, ke **Vincent** fortranĉis per razilo sian maldekstran oreilon pro ilia malpaco, kaj timo, ke li ne plu povus ricevi la financan subtenon de **Theo** pro ties geedziĝo.

Laŭ triaj opinioj li deziris altrii atenton de sia frato **Theo**, kiu jam ekkonstruis sian familion. Sed iuj estas kontraŭ tiu opinio, ĉar, kiam **Gacher** demandis lin pri la adreso de lia frato por sciigi al li gravan staton de sia amika frato, la vundito neniam donis ĝin al la kuracisto. Krome li foje skribis al sia patrino, ke li pentros pentraĵon por pendigi ĝin al la muro en la dormoĉambro de la geedzoj por ke la naskiĝinta bebo povu rigardi ĝin iam ajn. Li montris gratulon pro la naskiĝo de infano inter siaj frato kaj bofratino kaj ĝojis pro ilia familia feliĉo.

Van Gogh "La preĝejo de Auvers-sur-Oise" 1890

Kelkaj dubas pri lia sinmortigo kaj kredas, ke iu mortigis lin. La uzita pistolo neniam estis trovita. Laŭ la ĝenerala opinio li aĉetis ĝin de pafilo-vendisto en la najbara urbo **Pontoise**. Ĉu li havis monon por aĉeti ĝin, kvankam li vivis de mano al buŝo tiutempe? Kial li ne diris, ke li aĉetis ĝin de la vendisto, kiam la policano pridemandis lin, kie oni enmanigis al li la pistolon? Tiam li diris: "Riproĉu neniun." Kion signifas tiuj vortoj? Ĉu li protektis iun? La aktuala loko de sinmortigo ne estas fiksita. Laŭ la filino de **Ravoux** post sia tagmanĝo la pentristo portis pentrilojn al la tritika kampo en la koncerna tago. Ankaŭ ili kaj lia verko ne estas retrovitaj en la loko konfesita al **Ravoux**. Ĉu li provis alporti ilin al sia loĝejo kaj perdis ilin survoje? Verŝajne tiam li ne plu havis forton porti ilin. Laŭ la filo de kuracisto **Gacher**, troviĝis pafvundo iom sub la maldekstra ripo. La kuglo trairis talion kaj atingis femuron. Sed ĝi maltrafis koron, pulmon kaj dikajn vaskulojn. Se ĝi estus trafinta ilin, la vundito tuj mortus. Ne estis postsigno, kiun febro fare de eksplodo kaŭzus, pro tute proksima pafo al la korpo. Nature oni suspektas, ke iu pafis lin de malproksime. Ĉiokaze la majstro finis sian 37-jaran vivon, postlasinte al ni multajn misterojn pri sia morto. Kiun opinion vi subtenas?

El nia "eùropa biblioteko" ... 93 jaroj jam forflugis !

En sia *facebook-paĝo* la *Aùstria Nacia Biblioteko* prezentas jen amuzajn, jen pensigajn malnovajn dokumentojn el sia trezorejo. Kaj pro la fakto, ke la "*Kolekto por Planlingvoj kaj Esperantomuzeo*" en Vieno estas parto de la *Aùstria Nacia Biblioteko*, ankaŭ Esperanto-dokumentoj estas regule prezentitaj. Ili montras, ke Esperanto ne troviĝas en kultura neni-lando, sed havas propran historion kaj mult-facedan kulturon tra la tempo. La celpubliko estas germanparolantoj, sed ĉiuj esperantistoj estas invititaj esprimi sian ŝaton per la alklako de „*Gefällt mir*“ (*Plaĉas al mi*).

Ĉi-foje, ekde la 26-a de aprilo 2013, estas videbla vere sensacia trovaĵo: la *Esperanto-kvarteto el Tirolo*, popolmuzikaj ŝu-klak-dancistoj **el la jaro 1930** ! La foto estas pruvo, ke jam antaŭ pli ol 80 jaroj, la universaleco de Esperanto kaj regiona agado ne estis kontraŭdiro !

<http://www.facebook.com/nationalbibliothek>

"Esperanta Ret-radio" ... la ĉiutaga aŭd-vida servo!

"*Esperanta Ret-radio*" estas unika kaj tre interesa aŭd-vida servo, kiu ĉiutage aperigas novan 3-6 minutan son-dosieron kun aldono de ĝia skribita teksto ! Tiu solvo ebligas ne nur simple ĝui la enhavon de la sondokumentoj, sed ĝi povas tre efike helpi al instruado kaj ekzercado de la lingvo: se oni ne komprenis iun fragmenton aŭ esprimon per orelo, oni povas trovi ĝin en skriba formo per la okulo. Tre utila solvo kaj por kursanoj kaj por ekzercantoj!

"*Esperantan Ret-radion*" iniciatis aŭstra esperantisto *Anton Oberndorfer*. Lastatempe al ĝia kompilado aliĝis helpantoj el Israelo, Brazilio kaj Pollando. La regulaj ĉiutagaj elsendoj funkcias ekde 26-a de 2011; ĝis nun estas faritaj pli ol 970 sondokumentoj... Ni povos gratuli la funkciigantan teamon je la 1000-a "elsendo" !!

Laŭnhave, la temoj de la elsendoj estas tre variaj: inter ili troviĝas *tagaj interesaĵoj, notoj pri mondaj aktualizaĵoj, sciencaj novaĵoj*, kaj malofte eĉ *E-movadaj temoj*.

Lastatempe, danke al *Gian Piero Savio*, la tradician son-formaton ofte kompletigas ankaŭ mallongaj kaj bonkvalitaj filmetoj, kiuj igas la retejon eĉ pli interesa!

Pro fermo de la ĝisnuna retejo ekde majo, *Esperanta Retradio* havas novan adreson:

<http://esperantaretradio.blogspot.co.at>

Listo de ĉiuj antaŭaj elsendoj estas trovebla ĉe: <http://aldone.de/retradio>

Jen teksto ĉerpita el la programo post alklako al la ĉi-supra ret-ligilo

"Televizprogramoj ofte montras etan suban ekraneton, per kiu surduloj povas kompreni diraĵojn laŭ traduko fare de gestolingvo. Por tio oni en Brazilo uzas lingvaĵon nomatan LIBRAS – literoj, kiuj en la portugala lingvo signifas: "*brazila lingvaĵo per gestoj*".

Nun, *Nacia Instituto de Surduloj*, kun sidejo en Rio, decidis inversigi la grandecojn sur la ekrano. Ĝus ekfunkciis **la unua televidkanalo por surduloj**, tiel ke la bildoj en plena ekrano celas tiun specialan publikon.

Laŭ trafikaj kalkuloj, ekzistas en Brazilo ĉirkaŭ 5 milionoj da misaŭdantoj. Komence, la nova televidkanalo funkcios nur interrete, je la adreso <http://www.tvines.com.br>, sed la Instituto revas pri konvencia, prefere malferma tutlanda kanalo.

Komence, la nova kanalo provas allogi sian publikon per oportunaj programoj. Nuntempe, ili okupas entute po ok horoj ĉiutage, kaj oni produktas humur-programerojn, kurson pri LIBRAS kaj informojn pri novaj teknologiaĵoj, kiuj celas faciligi la vivon de surduloj. Aliaj, ordinaraj TV-programeroj estas "normalaj", adaptitaj per aldono de granda bildo de homo, kiu tradukas la enhavon per gestolingvo – kaj subtekstoj. Ĉi tiuj estas informaj, pri diversaj temoj, krom filmoj kaj animacioj. Trifoje en ĉiu tago oni elsendas ĵurnalojn – la solajn en Brazilo, speciale por surduloj.

Laŭ la direktorino de la Instituto, Solange Rocha, ĝi estas televido por kaj pri surduloj. La ideo estas krei pozitivan, komfortan medion por tiu publiko, kiu rajtas partopreni la mondon de "normalaj" homoj. Tiun koncepton oni maturigas jam de du jaroj. Komence, oni kreis internan televidreton en la sidejo de Instituto de Surduloj, en Rio. Nun, la celo estas pli kaj pli ampleksigi la gamon da proponataj programeroj. Oni esperas, ke surduloj mem elvolu sian kreemon kaj artemon por rekte partopreni en tiu kanalo. Jam ekzistas grupo, kiu laboras tiuvoje.

Koncerne nin, Esperantistojn, tuj aperas la demando: kial ne uzi internacian gestolingvon? Ĉu oni ripetas la mispaŝon, ke ĉiu lando havu sian propran gestolingvon, anstataŭ unu lingvo tutmonda? Ĉu iam estonte necesos ia Esperanta gestolingvo" ?

Vision artistique d'une "UE disparue"

THOMAS BELLINCK

DOMO DE EUROPA H

EXPO & TOKTOCKNOCK

Jusqu'au 14 juin, l'exposition "*Domo de Europa historia en ekzilo*" (dont le titre en espéranto signifie « *Maison de l'Histoire européenne en exil* ») avait pris place dans le quartier européen de Bruxelles. L'artiste, *Thomas Bellinck*, y a imaginé une avancée dans le temps où le visiteur explore, en 2060, les vestiges d'une Union européenne (UE) disparue depuis 2018 !...

Pri tio, nia amiko *Leo de Cooman (BE)*, aldonas:

... Jen informo pri tiu ekspozicio en *Etterbeek* (Bruselo), rekomendita de *Guy Verhofstadt*, iama ĉefministro de Belgio, nun eŭropa politikisto, en intervjuo antaŭ la flandra televido.

La aŭtoro de tiu ekspozicio, *Thomas Bellinck*, deklaris en la aludita intervjuo ... <http://www.internalvoices.org/intern-life/item/147-the-history-of-the-former-european-union>

... la jenon (tradukita el la angla lingvo):

"... *Okulfrapa karakterizaĵo de la ekspozicio estas la uzo de Esperanto kiel la reganta lingvo. Kio inspiris ĉi tiun elekton ?*

Bellinck: Unuflanke, tio estas parto de la stranga familiareco, kiun mi klopodis krei. La *Eŭropa Unio* estas io, kion ni ĉiuj konas, sed ne tute komprenas, kaj la uzo de Esperanto substrekas tiun punkton. Aliflanke, Esperanto estas kompreneble tre simbola lingvo, kiu estis kreita en la malfrua 19a jarcento por faciligi la interkomprenon inter personoj de malsamaj nacioj. Nuntempe ĉi tiu lingvo estas preskaŭ morta, sed en la fikcia mondo, kiun mi volis krei, eblus, ke eŭropanoj komencas re-uzi Esperanton kiel armilon en sia lukto por nova unueco".

Cyril Hurstel, un prosélyte de la langue internationale hors du commun !

Cyril est bien connu de tous les espérantophones d'Alsace-Lorraine. En dehors de sa participation à des rencontres ponctuelles, et de ses activités d'ordre professionnel -consultant et interprète- il a choisi un thème original pour démystifier et privilégier l'Espéranto comme moyen moderne -et efficace !- "d'intercommunication".

De nombreux internautes apprécient ses vidéos qui alimentent régulièrement "youtube".

Cyril s'est fixé un challenge et un défi: "*Promouvoir le bilinguisme et interviewer une famille bilingue dans chacun des pays du monde !*".

Il s'est prêté lui-même à une interview dont nous publions quelques extraits...

" *Tes filles sont bilingues, français et espéranto. Comment ont-elles appris l'espéranto?*

- *Mes filles n'ont jamais appris l'espéranto, car elles ont grandi avec la langue! [...] En 2005 nous décidons mon épouse et moi d'introduire l'espéranto dans la vie des enfants. A partir de 2006 je me suis exprimé de plus en plus en espéranto au quotidien et nous avons mis en œuvre notre stratégie. Nous utilisons l'espéranto pour voyager et avoir des contacts privilégiés avec d'autres familles. Sous le pseudonyme collectif d'Anny Shulter, j'ai publié avec ma fille aînée un guide pratique pour les jeunes qui se rendent à l'étranger pour la première fois. J'aide les parents qui souhaitent avoir des enfants bilingues par mon site: <http://blog-bilinguisme.fr>*

UEA "malfermas pordon" !

Kiel ĉiujare *Universala Esperanto-Asocio* proponas specifan rendevuon sub la titolo "*malfermitaj pordoj*" en Roterdamo. La evento estas trafa okazo por la ĉeestantoj mal-kovri la sidejon kaj ties finkiadon.

Ĉi-jare prelegis Kalle Kniivilä el LUND (Svedio), kiu aludis sian profesion.

El nia libro servo

Informoj

La libro servo partoprenos la 19/20ajn de oktobro 2013 la venontan komunan aranĝon en aŭtuno, ĉe niaj geamikoj de Bavelo, en Speyer, Germanio.

Novaj libroj

1

2

3

4

Pluraj libroj alvenis al la libro servo el Lublin en Pollando, senditaj de nia samideano kaj brila preleganto de lastjara stagho : Tomasz Chlielik, kiuj kontribuis al ilia eldonado. La libroj estas ofte dulingvaj : pola/esperanto,

1) Bjalistokaj kajeroj, noveloj, Opo, Bjalistok (2012) 80 paĝoj. 4,50 €. Deko da tekstetoj en la du lingvoj.

2) Ne ekzistas verdaj steloj, « mikronoveloj », Liven Dek, Mondial (2012), 126 p. . Prezo: 12,00 €.

Etaj tekstoj poezie prozaj pri diversaj temoj,

3) Epizodoj, Poezio, Lidia. Bjalistoko (2012), 100 p, 7,50 €. Dulingva. 44 poeziaĵoj tradukitaj el la pola.

4) Polino Romano, Bajram Karabolli (2012) 100 p, 7,50 €. Dulingva romaneto ĉerpita el realaĵo. Pri malfeliĉa vivo de Polino en Albanio, dum la komunista regado, post geedziĝo kun tiea junulo.

Por mendi librojn :

1. Vi sendas vian mendon

- per poŝto al : Libro servo 37 RUE PIERRE ET MARIE CURIE 54500 VANDOEUVRE (uzante la ĉisuban mendilon)
- per e-poŝto al «libroservo_efe@wanadoo.fr»
- nur escepte per telefono: 03-83-53-57-54. Nur post la 20a horo.

2. Vi baldaŭ ricevas viajn librojn kun fakturo (libroj + sendkosto)

3. Vi pagas vian fakturon per poŝta ĝiro al «libroservo 2800-76 H NANCY» (indikinte sur ĝin la numeron de la fakturo), aŭ per mandato aŭ ĉeko je la nomo «libroservo» sendita al la adreso de la libro servo.

Eksterlandanoj povas sendi internacian ĝiron al «LIBROSERVO» IBAN : FR 98 20041 01010 0280076H031 97 BIC : PSSTFRPPNCR., indikante en la koresponda linio la numeron de la fakturo.

Nove alvenintaj libroj :

1

2

3

4

5

6

1) Malamu vin unu la alian, « mozaika romano », Manuel De Seabra, Mondial (2009) 228 paĝoj. 16,50 €. « en formo de epizodoj el la propra vivo, de rakontetoj pri amikoj, priskriboj de politikaj eventoj kaj personoj, psikoloiaj kuriozaĵoj, realismaj kaj absurdaj prozetaĵoj, la aŭtoro kunmetas, eron post ero, grandan bildon pri sia lando, sia vivo, kaj pri la pasinta jarcento en tiu eŭropa angulo, kiu vivas de 1926 ĝis 1974 sub armea kaj diktatora regado »

2) Babiladoj de bonhumora Zamenhofano, Movado Jakobo Sapiro, Bjalistoko (2011), 76 paĝoj. Dulingva. Prezo: 10,00 €. Kun aldonita k-doro, Humuraĵoj pri la movado.

3) La princo ĉe la Hunoj, Romano **Eugène De Zilah**. Mondial (2011), 624 p, 28,50 €. . Ĉina princo, ribela kontraŭ la unua imperiestro rifuĝas en la Huna teritorio, kie li fariĝas eminentulo. La tiamaj Hunoj klopodas unuiĝi antaŭ la ĉina minaco...

4) Pro kio ?, romano, Friedrich Ellersiek, Mondial(1999), 156 paĝoj. 12,00 €. Reeldono kun etaj modifoj de originala romano verkita en 1920. «Drameca teksto, interesa kaj kultura, historia kaj psikologia vidpunktoj, ne ĉiam intencitaj de la aŭtoro».

5) Vojaĝo al kuniĝo romano, Darik Otira, Mondial (2010), 366 paĝoj. 21,00 €. La subtitolo « konfesoj de sekobsedito » bone resumas la enhavon de la libro. Libro malkonsilinda al infanoj kaj al direktoroj de grandaj monaj internaciaj organizaĵoj !

6) Jezyk miedzynarodowy movado, Zamenhof, Bjalistok(2010), 48 paĝoj. 7,50 €. Pola versio de la unua libro aperinta en 1887.

Mendilo

Bonvolu sendi tiujn librojn:

-
-
-
-
-

al jena adreso:

S-ro/ino
-
-
-
-

En

la

Subskribo:

ni prouu rideti!

Profesoro pri filozofio klarigas al sia studentaro ...

"Ni devas ĉiam relativizi! Unue gravas ĉefaĵoj kiel vivo, morto, malsato, kaj aliflanke etaj nevaloraĵoj!"

Subite li paliĝas ...

"Diable, mi tute forgesis informi mian edzinon, ke ŝi ne forgesu registri la elsendon pri la vespera pied-pilka matĉo!"

Iu kuracisto informiĝas ĉe unu el siaj kuracatoj...

"Nu, ĉu la supozitorioj, kiujn mi preskribis al vi dum mia lasta vizito bone efikis?"

- Hem, estimata Doktoro, mi devas konfesi, ke komence, tio certgrade surprizas, ĉar la aĵo pastiĝas, kaj plue gluiĝas ĉe la dentoj. Sed kvietiĝu, mi ja alkuti-miĝas!"

Viro dezirante vendi sian veturilon, lokiĝas ĉe la malantaŭa vitraĵo de la aŭtomobilo slipeton, sur kiu oni povas malkovri, grandformate, la numeron de lia poŝtelefono.

Li trankvile veturis al sia laborejo, kiam subite ekmuzikas la aparato. Ĝin li rapide kaptas kaj aŭdas ...

"Bonan tagon! Ĉi-tie voj-polico ... Ni sekvas vin. Ĉu vi scias, ke estas malpermesate telefoni stirante? Bonvolu halti ĉe la vojrandoj!"

Juna turistino vizitas malnovan, skotan kastelon. Fine de la vizito scivole demandas la gvidiston, ĉu ŝi ŝatis la malkovron.

Fakte la junulino kuraĝas mencii, ke ŝi plurfoje iom timiĝis, je la penso ke povus aperi fantomon!

"Kvietiĝu Sinjorino, neniam mi trafis fantomon depost kiam mi ĉi-tie deĵoras!"

- He... Kiam vi dungigis?

- Momenton... Jes! Antaŭ tri jarcentoj!"

Aŭtomobilisto, eksternorme ekscitita, alparolas strat-policiston, kiu promenas sur trotuare...

"Sinjoro, imagu! Mian veturilon oni ŝtelis! Ĝi lokiĝis tie, fronte al la butiko de la ŝuisto!"...

La policisto, afable, provas konsoli la pledanton...

"Ĉu vere? Oni povas diri, ke bonŝancon vi havas! Se ĝin mi estus vidinta, vi ricevintus monpunon pro neatento pri la fakpanelo!"

Tiu viro rehejmiĝas post profesia vojaĝo iom pli frue ol programite. Ĉar noktiĝas, li eniras taksion.

Antaŭ la dompordo, li petas la ŝoforon igi atestanto, ĉar li suspektas, ke lia edzino malfidelas. La taksi-stiranto konsentas... kontraŭ 150 €.

Ambaŭ silente eniras, malfermas zorgeme la ĉambropordon. La edzo lumigas la ejon kaj, fortirante la lit-kovrilon, malkovras la amorantan paron!

Sub impulso de kolerego li malfermas la tirkeston de la lit-tableto kaj ekkaptas revolveron!...

Je tiu momento ekkrias la edzino ...

"Ne pafu! Ne pafu!... Mi mensogis! Mi ne heredis post la forpaso de la onklino! Jen li, kiu aĉetis la "Ferrari", kiun mi ofertis al ci, ankaŭ nian jakton kaj la dometon ĉe la lagorando! Niajn impostojn li plue pagas kaj la biletojn de la unua rango en la stadio, kiam ci spektas matĉon!"...

La edzo, konsternita, okulumas al la taksi-ŝoforo ...

"Kiel vi kondukus je simila evento?"

- Nenia eta cerbumadeto! Mi delikate remetis la litkovrilon, por ke li ne malvarmiĝu!"

Iu laboristo, kiu petis rendevuon ĉe la uzin-estro estas invitita eniri ...

"Kion vi deziras karulo mia?"

- Unue, estimata ĉefo, permesu, ke mi uzuvian telefonon por urĝe voki mian edzinon. Ŝi postulis, ke mi demandu salajropluaĵon, sed tute forgesis mencii la grandecon!"

Vagabondo, kiu jam de pluraj horaj piedumas trafas finfine restoracion, sur kies ŝildo li legas "Albergo de Viktoro kaj la drako".

Li eniras kaj li heziteme petas...

"Ĉu vi havas ion por manĝi?"

- Ne!

- Nu, eble simplan glason da ruĝa vino?"

- Ne!

... nur glason da freŝa akvo?"

- Nee!...

- Bone ... Ĉu mi povas paroli al Viktoro?"

Iu avo sidas kun sia nepo ĉe riverbordo. Li informas la etulon pri la multaj vivŝanĝiĝoj okazintaj de post kiam li estis infano.

"Imagu! Kiam mi estis samaĝa kiel ci, mia patrino komisiis min por aĉeti varojn en nia vilaĝa eta butikio. Pripensu! Al mi ŝi donis monerojn, kiuj hodiaŭ valorus ne pli ol 75 centimojn da €! Mi rehejmiĝis kun kvaronfunto da butero, duonlitro da laktokremo, dika peco da fromaĝo, unu kilogramo da sukero, pakaĵo de biskvitoj kaj ses ovoĵoj!"

La uleto, perpleksiĝas kaj scivoleme alparolas la avon...

"Mirige kaj mirinde, avĉjo! Ĉion-tion, ci sukcesis ensakigi? Sed ĉu mi devas dedukti, ke tiuepoke, ne ankoraŭ funkciis kontrol-alarma?"

La juna Roberto, kiu komencas legleradon, rehejmiĝas post la lerno-tempo.

Scivoleme informiĝas la patro...

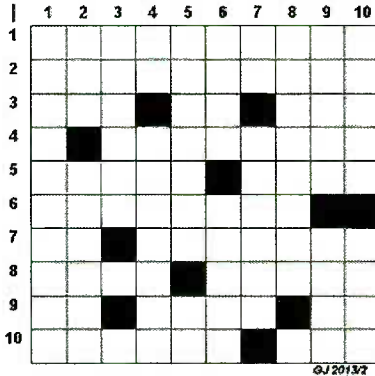
"Ĉu ci progresis hodiaŭ? Ĉu ci ricevis bonan noton?"

- Ne, paĉjo! Nia instruistino vokis min por elĉifri frazon, kiun ŝi skribintis ĉe la tabulo:

"pa-ĉjo-ple-zu-re-fu-mas-si-jan-pi-pon" Kompreneble mi kapablis legi, sed mi demandis al ŝi ... Ĉu vi nenion aŭdis pri la kontraŭtabak-kampanjo?"

distra angulo

1 - krucvort-enigmo

HORIZONTALE

- 1 Prizorgad' de utilaj insektoj.
- 2 Homo, kiu abunde parolas.
- 3 Movige. Pasinta temp' depost la naskiĝo. Akvobird'
- 4 Rilatanta al loĝanto de israela urbo.
- 5 Rusia montara ĉeno. Islama titol'.
- 6 Verdiri denove.
- 7 Nedefina adjektivo. Speciala klaŭz'.
- 8 Ekipiĝi, sen konsonoj ! Posteularo.
- 9 Nur, sen koro ! Egipta rivero. Prepozicio.
- 10 Kaŭzi teruron al iu. Pli ol necese.

VERTIKALE

- 1 Mezgrada diplomito.
- 2 Il', kiu fermas la vojon. Esprimi denove.
- 3 Glata land'.
- 4 Pronomo. Blanka metal'.
- 5 Tuto de la insignoj de nobelo. Sufikso.
- 6 Apartenanta al monarko. Naiva amor'.
- 7 Sufikso. Stato kaj regado de monarko.
- 8 Apartenanta al barko kun du pagajoj.
- 9 Inverse: rilatanta al romano aŭ milanano Malkorektaj'
- 10 Monunu'. Usona mezurunuo de longo.

Dankon al nia kontribuanto Joël GRANDJEAN

Omaĝe al Yvan AUDOUARD, franca humuristo !

2 - vertikala enigmo

+ - - + - - - -	fortikaĵo en Ateno
+ - - + -	travidebla materio
+ - - + - - - -	jar-libreto
+ - - + - - - - -	atomnumero 7
+ - - + - - -	kuracrimedo
+ - - + - -	profundo
+ - - + - - -	provinco NE de Ĉinio
+ - - +	argila tero
+ - - + - -	futbal-piedmovo
+ - - + - - -	balta lando
+ - - + - - -	antikva despoto
+ - - + - - - -	detala esploro
+ - - + - - -	ĉina urbo
+ - - + -	mezepoka, longa batalilo
+ - - + - -	saltanta insekto
+ - - + - - - -	amerika mamulo
+ - - + - - - - -	faka kuracisto
+ - - + -	rivero
+ - - + -	seksa impulso
+ - - + - - - - -	simio

Dank' al la vorteroj ĉi-sube alfabete ordigitaj, retrovu kaj lokigu la vorton trovitan laŭ la difino.

La unua kaj kvara kolumnoj vertikale legitaj proponos al vi humuran citaĵon de Yvan AUDOUARD.

ab ak ak al blo bra ce ci co di do do dri ek er es
fa ge ĝji is ki ko lan li lo lo ma me mo na nan ni
nio no no no no no ok os oto pa pio pio po
po po ra rejri ro ro sa te teo to to tra tro tro vi
za

3 - Ŝmilblik

Kiel kutime, kaŝita koboldo en la klavaro denove malicis ! Ĉiu letero de la Eo-alfabeto iĝis alia dum la tajpado ! Ekzemple, ĉiuj s de la originala teksto iĝis a !

a r z m r b k c / p b /

b a r d a / e b f b g d /

a b g / g d p s / d m /

o f c e f b a c t / g b /

m d / a k j b p k c / b

a o b f b h m b / r j c /

o c i d a / a z s k b a j

Dua citaĵo de la franca humuristo

Indico: tiu citaĵo rilatas kun lia fama "malfermita letero al la stultuloj" ("lettre ouverte aux cons ").

Yvan AUDOUARD (1914 / 2004), instruisto pri la angla lingvo, verkis ankaŭ romanojn, film-dialogojn...

Nacia Kongreso - ARTIGUES
prezento de la nova estraro de ESPERANTO France

Nacia Kongreso - ARTIGUES
koruso *Interkant'* prezentas "KARMEN"

SAT-Amikaro plenplene ĝuis sian jaran kongreson en METABIEF (25370)
(francilingve, elprononci METABJE)

el la riĉa programo de la aŭtuna renkontiĝo
de BAVELO kaj ESPERANTO France-Est

"Le Torrent" en STORKENSOHN (68)
feri-centro, kie okazos la printempa
"kultura semajnfino" 2014
de ESPERANTO France-Est

kiel ili, aprezu la varman etoson de la kastelo dum la someraj aranĝoj !

maldekstre :
Dum vizito de St-Mihiel
("urbo" de LIGIER RICHIER),
Catherine KREMER,
nia profesia gvidistino,
ankaŭ esperantistino !

dekstre:
mirinda majstroverko
de la fama skulptisto

